

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
JURIDISKĀ FAKULTĀTE
Civiltiesisko zinātņu katedra

Diplomdarbs

Detālplānojums kā īpašuma tiesību aprobežojums

Saņemts

_____ katedra

200__g. ____._____

_____
Sekretāra(-es) paraksts

Juridiskās fakultātes nepilna laika klātienēs

11.semestra studente

Liene Apšvalka

JurP010590

Zinātniskais vadītājs:

Dr.iur. Līga Menģele-Stillere

Rīga 2008

Saturs

Ievads.	3
1. Detālplānojums un īpašuma tiesības.	6
2. Būtiskākās problēmas detālplānojuma izstrādes stadijā, kas ietekmē detālplānojuma tiesiskumu.	13
2.1. Sabiedrības līdzdalības nozīmīgums.	14
2.2. Kompetento iestāžu nosacījumi un atzinums, to obligātums.	21
3. Pašvaldības pilnvaras teritorijas plānošanā un to kontrole.	24
4. Saistošo noteikumu apturēšana un atcelšana, termiņi, sekas.	34
5. Detālplānojuma izstrādes ierosināšana un finansēšana.	37
Kopsavilkums.	43
Anotācijas.	47
Izmantotās literatūras un juridisko aktu saraksts.	50
Pielikums Nr.1	54
Pielikums Nr.2	55

Ievads.

Šobrīd valstī liela loma tiek vērsta uz ilgtspējīgu un līdzsvarotu attīstību valstī, sabalansējot valsts, sabiedrības un īpašumu īpašnieku intereses, kas lielā mērā tiek nodrošinātas ar teritorijas plānošanu. Teritorijas plānošana valstī tiek veikta vairākos līmeņos – nacionālajā, plānošanas reģiona, rajona pašvaldības un vietējās pašvaldības līmenī. Tieši vietējām pašvaldībām ir piešķirtas lielas pilnvaras teritorijas plānošanā – tā ir pašvaldību autonoma funkcija. Ar minētajām pilnvarām ir saistīta lielākā problēma teritorijas plānošanā, jo pašvaldības vai nu nespēj, vai nemāk, vai nevēlas pareizi izlietot tai piešķirtās pilnvaras. Protams, vainojamas ir ne tikai pašvaldības savā rīcībā, bet arī nekonekventā un līdz galam nesakārtotā likumdošana, kā rezultātā cietēja ir gan sabiedrība, kuras intereses var tikt aizskartas Satversmes 115.panta izpratnē, gan īpašumu īpašnieki (lietotāji), kuriem garantētas Satversmes 105.panta tiesības.

Īpašnieku īpašuma tiesības vistiešāk skar viņa īpašuma lietošanas un apbūves nosacījumi, tātad tiem ir jābūt atbilstošiem visām tiesību normām, bet diemžēl līdz pat šim brīdim īpašnieks ir spiests samierināties ar pašvaldību pieļautajām kļūdām. Līdz ar to savā darbā autors izvēlējies apskatīt detālplānojuma, kas nosaka īpašuma lietošanu, jautājumu, jo tas vistiešāk skar īpašnieku un vislabāk atklāj tās problēmas, kas skar teritorijas plānošanas jomu.

Lai gan šobrīd līdz ar ekonomiski sarežģītu situāciju valstī nedaudz ir piebremzējies nekustamā īpašuma tirgus, līdz ar to samazinot arī dažādas darbības ar zemes gabaliem – zemes transformācija, apbūve, sadale utml., nav izzudušas problēmas, kas skar teritorijas plānošanas jautājumus, un īpaši daudz neskaidrības ir tieši zemākā līmeņa plānošanā.

Darba mērķis ir precīzi noskaidrot detālplānojuma ietekmi uz īpašnieka tiesībām lietot savu īpašumu saskaņā ar tam garantētajām tiesībām, apkopot problēmas ar ko nākas saskarties sabiedrībai gan pie detālplānojuma izstrādes, spēkā stāšanās, apturēšanas, atcelšanas, gan pie finansēšanas kārtības un piedāvāt iespējamās problēmu risinājumus, lai pēc iespējas nodrošinātu likumīgāku teritorijas plānošanu un sabiedrības, īpašnieku likumisko interešu ievērošanu.

Darbs sastāv no ievada, piecām iztirzājuma nodaļām – otrā nodaļa ar divām apakšnodaļām, kopsavilkuma, anotācijām un izmantotās bibliogrāfijas saraksta. Pirmā nodaļa „detālplānojums un īpašuma tiesības” veltīta detālplānojuma un īpašuma tiesību

savstarpējām „attiecībām”, lai izprastu detālplānojumu kā jēdzienu, tā regulējumu normatīvajos aktos un tā ietekmi uz īpašuma tiesībām, kā arī īpašuma tiesību šķietami absolūtā rakstura ierobežošanu. Minētajā nodaļā tiek sniegtas abu jēdzienu definīcijas, gan pieskaroties vēsturiskajai attīstībai attiecībā uz detālplānojuma jēdzienu, gan skatot vairākus normatīvos aktus kopsakarā attiecībā uz īpašuma tiesību jautājumu. Kā arī norādīts vietējas pašvaldības plānojuma kopsakars un nozīme detālplānojuma izstrādē. Otrā nodaļā pētīti pašvaldību saistošo noteikumu tiesiskuma priekšnoteikumi, kas pamatā tam, lai detālplānojums būtu spēkā un netiktu atcelts. Nodaļas apakšpunktos autors sīkāk apskata tiesiskuma priekšnoteikumi, ar kuriem praksē ir novērotas vislielākās problēmas un neskaidrības – sabiedrības līdzdalība un kompetento iestāžu atzinumi. Tā kā otrajā nodaļā minētās problēmas visticamāk saistītas ar pašvaldības lielo rīcības brīvību teritorijas plānošanas jomā, tad trešajā nodaļā tiek apskatītas pašvaldības pilnvaru robežas, to pienākumi un izejot no tā arī izvērtētas iespējas kā ierobežojot pašvaldības rīcību varētu vairāk kontrolēt tās pieņemtos lēmumus detālplānojuma jautājumā. Kā arī nodaļā apskatīts jautājums par detālplānojuma tiesiskumu, ja pašvaldībai vēl nav apstiprināts teritorijas plānojums, jo minētais jautājums saistīts ar pašvaldības pilnvarām. Turpinot pētīt detālplānojumu kā vienu no teritorijas plānošanas instrumentiem un ar to saistītajām problēmām normatīvo aktu regulējumā un līdz ar to ietekmi uz indivīda tiesībām, ceturtajā nodaļā „saistošo noteikumu apturēšana, termiņi, sekas” autors izskaidro saistošo noteikumu apturēšanu, kurš un kādā termiņā var apturēt minētos noteikumus, vai tam ir ierobežojumi un kādas ir termiņa neesamības sekas attiecībā uz indivīdu kā īpašnieku. Un pēdējā iztirzājuma nodaļā par detālplānojuma izstrādi un finansēšanu tiek apskatīta iespēja detālplānojuma izstrādi ierosināt fiziskām un juridiskām personām, kā notiek šādi ierosinātu detālplānojumu izstrādes finansēšana un kā līdz ar to tiek radīta iespēja vietējām pašvaldībām vilcināties pašām izstrādāt detālplānojumus vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā un normatīvajos aktos paredzētajām teritorijām.

Tā kā teritorijas plānošana ir komplekss un sarežģīts process, kuru varētu raksturot kā citu citam sekojošu nosacījumu ievērošana, lai panāktu vēlamu rezultātu, tad darbā autors nodaļās ir apskatījis katru konkrēto problēmu, tomēr tās nenoliedzami var ietekmēt kādā citā nodaļā apskatīto jautājumu un līdz ar to viena nodaļa neaprobežojās tikai ar konkrēto problēmu, bet var tikt skatīta arī citas nodaļas kopsakarā, piemēram, sabiedrības līdzdalības neievērošana kā pamats detālplānojuma atzīšanai par prettiesisku, kas pētīts 2.1. apakšnodaļā un sabiedrības līdzdalība kā pašvaldības pienākumu izpildes

pārraudzības posms saistībā ar pašvaldības kontroles neesamības problēmu darba 3.nodaļā. Tādejādi darbs tikai kopumā dod izpratni par teritorijas plānošanas regulējumu un problemātiku.

Darbā pārsvarā izmantotas Latvijas autoru publikācijas un viedokļi teritorijas plānošanas jomā, jo autors darbā liek uzsvaru tieši uz Latvijā vietējo pašvaldību līmenī sastopamo problēmu izvērtēšanu teritorijas plānošanā, tikai nedaudz pieskaroties teritorijas plānošanai ārvalstīs, lai piemēru veidā salīdzinātu to ar Latvijas praksi. Tā kā darbs balstīts uz normatīvo aktu izpēti, tad darbā plaši izmantoti normatīvie akti gan teritorijas plānošanas jomā, gan ar to saistītie normatīvie akti, kas palīdz pēc iespējas labāk izprast esošās problēmas un sniegt to iespējamus risinājumus. Lai precīzāk iezīmētu problēmjautājumus, darbā izmantota arī tiesu prakse, pārsvarā Satversmes tiesas spriedumi.

1. Detālplānojums un īpašuma tiesības.

Pēc Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas ļoti aktuāla kļuva īpašuma tiesību tēma, jo, kā arī norāda Ilma Čepāne un Sandijs Statkus „vairāk nekā pusgadsimtu mūsu sabiedrība bija spiesta dzīvot bez privātā īpašuma un dabas resursu, arī zemes, izmantošanā ievērot sociālisma laikam raksturīgo centralizēto tautsaimniecības plānošanas kārtību”¹, bet atjaunojot neatkarību aktīvi sākās arī īpašuma tiesību atjaunošana. Ar lielu sparū sākās zemes reforma, līdz ar to arī īpašumu tiesību atjaunošana un iegūšana, kas nereti nesaskanēja ar normatīvajos aktos noteikto, piemēram, „īpašuma tiesības tika atjaunotas bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem nepiemērojot gandrīz nekādus apgrūtinājumus, bet paralēli tam vēl nebija izstrādāta vīzija par katras konkrētās teritorijas izmantošanu ar ilgtermiņa perspektīvi un līdz ar to radās viedoklis, ka nekustamā īpašuma īpašnieks ir neierobežots savās tiesībās”². Lai nedaudz mazinātu radušos nekārtību un ierobežotu sabiedrības apziņā izveidoto priekšstatu, bija nepieciešams vienoti un konsekventi plānot teritorijas izmantošanu. Pēc Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas pirmais normatīvais akts, kas tika pieņemts teritorijas plānošanas jomā, bija Ministru kabineta 1994.gada 6.septembra noteikumi Nr. 194 „Teritoriālplānošanas noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr.194), kas noteica teritorijas plānošanas kārtību Latvijā neatkarīgi no zemes īpašuma veida. Teritorijas plānošanā ietilpa teritorijas visu veidu apbūves, transporta un citu inženierkomunikāciju, labiekārtošanas, ainavu veidošanas, ēku un būvju nojaukšanas, kā arī citu teritorijas izmantošanas un attīstības pasākumu plānošana, līdz ar to teritorijas plānojumu varēja uzskatīt kā īpašnieka tiesību ierobežošanu attiecībā uz viņam piederošo īpašumu. Savukārt saskaņā ar normatīvajiem aktiem vienkāršoti detālplānojums ir teritorijas plānojuma vissīkākā detalizācija un tādēļ cieši saistīts ar teritorijas plānojumu un savā veidā pakārtots tam. Tā kā darba mērķis ir sīkāk apskatīt tieši detālplānojumu kā īpašuma lietošanas tiesību aprobežotāju, tad vispirms būtu jānoskaidro detālplānojuma un īpašuma tiesību jēdzieni un to saistība.

---

¹ Ilma Čepāne, Sandijs Statkus. Pašvaldības teritorijas plānojums kā nekustamā īpašuma tiesību aprobežojums. Jurista Vārds, 2005.gads 25.janvāris, Nr.3, 1.lpp.

² Turpat.

Kā jau iepriekš tika minēts pirmais normatīvais akts teritorijas plānošanā bija Noteikumi Nr.194, kas pirmo reizi pēc valstiskā neatkarības atjaunošanas pieskārās teritorijas plānošanas jautājumiem un līdz ar to arī jēdzienam detālplānojums, kas ir cieši saistīts ar teritorijas plānošanu. Minētajos noteikumos detālplānojums tika definēts kā pagasta vai pilsētas daļas teritoriālpānojums, kas detalizē ģenerālpānu, kā arī nosaka zemes gabalu sadalīšanu un to robežu pārkārtošanu. Kopš 1994.gada 6.septembra līdz 2004.gada 19.septembrim, kad tika izdoti šobrīd spēkā esošie Ministru kabineta noteikumi Nr.883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”, kopumā viens otru pēc kārtas nomainīja, katriem iepriekšējiem secīgi zaudējot spēku, kopā pieci Ministru kabineta noteikumi, kuri sīkāk reglamentēja ar detālplānojumu saistītās darbības. Līdz ar to arī detālplānojuma izpratne mainījās – lielākās izmaiņas tika paredzētas līdz ar 2000.gada 9.decembra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 423 „Noteikumi par teritorijas plānojumiem” (turpmāk – Noteikumi Nr.423), kas ieviesa diezgan lielas korekcijas izpratnē par detālplānojuma uzdevumiem. Noteikumos Nr.423 tika papildus detālplānojuma uzdevumam – detalizēt pašvaldības teritorijas plānojumu, pievienota jauna iespēja - „detālais plānojums var būt arī par pamatu pašvaldības teritorijas plānojuma grozījumu izdarīšanai detālajā plānojumā ietvertajā teritorijā”³. Šāda detālplānojuma jēdziena izpratne pastāvēja līdz Noteikumu Nr.883 spēkā stāšanās brīdim, kad Ministru kabinets tomēr nonāca pie secinājuma, ka detālplānojumam jāpilda tikai viens savs galvenais uzdevums – detalizēšana. Tomēr tas nelaboja, pēc autora domām, jau ielaisto kļūdu, nosakot, ka detālplānojums var būt par pamatu teritorijas plānojuma grozījumiem, kas līdz pat šim brīdim ir kā „nezāle” iesakņojies, piemēram, Rīgas teritorijas un izmantošanas apbūves noteikumos, kur atrodami punkti, kas pieļauj apbūves blīvumu precizēt ar detālplānojumu, un, lai gan papildus atrunāts, ka tie nav teritorijas plānojuma grozījumi⁴, tas nemaina iespējamo augstāk stāvošo normu neievērošanu.

Saskaņā ar šobrīd Latvijā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, precīzāk, 2002.gada 22.maija „Teritorijas plānošanas likums” (turpmāk – Teritorijas plānošanas likums) un Noteikumiem Nr.833 detālplānojums ir vietējās pašvaldības administratīvās

---

³ Noteikumi par teritorijas plānojumiem: Ministru kabineta noteikumi Nr.423. Latvijas Vēstnesis, 2000.gads 8.decembris, Nr.446/447 (2357/2358), 52.punkts.

⁴ Sk. Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi: Rīgas domes 2005.gada 20.decembra saistošie noteikumi Nr.34, pieejams: http://www.rdpad.lv/uploads/rpap/RTP-2006_Teritorijas_izmantosanas_un_apbuves_noteikumi.pdf (aplūkots: 01.11.2008.).

teritorijas daļas plānojums, ko izstrādā vietējās pašvaldības domes (padomes) lēmumā noteiktai teritorijai un apstiprina pēc vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma stāšanās spēkā un kā pašvaldības saistošos noteikumus izdod tā grafisko daļu un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus, saskaņā ar vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu, detalizējot un precizējot tajā noteiktās teritorijas daļas plānoto (atļauto) izmantošanu un izmantošanas aprobežojumus. Tādejādi galvenās detālplānojuma pazīmes pēc autora domām ir:

- 1) vietējās pašvaldības administratīvās teritorijas daļas plānojums;
- 2) detalizē un precizē vietējās pašvaldības teritorijas daļas plānoto (atļauto) izmantošanu un izmantošanas aprobežojumus;
- 3) pakārtots spēkā esošam pašvaldības teritorijas plānojumam;
- 4) saskaņots ar spēkā esošo pašvaldības teritorijas plānojumu;
- 5) ar vietējās pašvaldības domes (padomes) lēmumu apstiprināts;
- 6) saistošo noteikumu veidā izdota tā grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi.

Runājot par teritorijas plānošanu, galvenā ideja, uz ko būtībā ir balstīts teritorijas plānošanas mērķis, ir sabalansēt Satversmes 105. un 115.pantā garantētās tiesības. Darbā lielāks uzsvars likts uz Satversmes 105.panta – īpašuma tiesību ierobežošanu, tādēļ sīkāk tiks apskatītas Satversmes garantētās tiesības uz īpašumu un tikai turpmāk darbā atklātas tiesība dzīvot labvēlīgā vidē saistībā ar minētajām tiesībām uz īpašumu.

Latvijas Republikas „Satversmes (turpmāk – Satversme) 105.pants paredz ikviena tiesības uz īpašumu, bet neatklāj jēdziena „īpašums” saturu. Taču īpašums, no vienas puses, ietver tiesības, bet, no otras puses, uzliek arī pienākumus”⁵. Savukārt īpašuma definējums 1937.gada 28.janvāra likumā „Civillikums” (turpmāk – Civillikums) 927.pantā - „īpašums ir pilnīgas varas tiesība par lietu, t. i. tiesība valdīt un lietot to, iegūt no tās visus iespējamus labumus”⁶. Tādejādi kā civillikuma komentāros skaidro A.Grūtups un E.Kalniņš – „ar terminu „īpašums” Civillikumā tiek apzīmēta vienīgi īpašuma tiesība, turklāt ar šo terminu nekur nav apzīmēts tiesību objekts (nekustama

---

⁵ LR Satversmes tiesas 2004.gada 21.maija spriedums lietā Nr.2003-23-01. Latvijas Vēstnesis, 2004.gads 25.maijs, Nr.82 (3030), secinājuma daļas 9.punkts.

⁶ Civillikums. Trešā daļa. Lietu tiesības. LR likums. Latvijas Republikas Saeimas un Ministru kabineta Ziņotājs, 1992.gada 30.jūlijs, Nr.29, 927.pants.

lieta). Nekustama lieta tiek apzīmēta ar terminu „nekustams īpašums”, ar ko savukārt Civillikumā nekur nav apzīmēta īpašuma tiesība⁷ – īpašums ir īpašuma tiesība. Tādējādi, tieši pielīdzinot Civillikumā interpretēto normu Satversmes 105.pantam, varētu skaidrot, ka Satversme būtībā garantē tiesības uz īpašuma tiesībām. Tomēr jāņem vērā, ka Satversme ir pamatlikums un vispārīgi nosaka pamatiezīmes un attiecībā pret Satversmi Civillikums ir speciāls likums. Tādēļ kā norādīts Civillikuma komentāros – „Satversmē jēdziens „tiesības uz īpašumu” saprotams kā visas mantiska rakstura tiesības, kuras tiesīgā persona var izmantot par labu sev un ar kurām tā var rīkoties pēc savas gribas t.i. tiesības uz īpašumu ir gan īpašums, kas minēts Civillikuma 927.pantā, gan ķīlas tiesības, gan autortiesības u.c.”⁸. No minētā autors secina, ka Civillikuma 927.pants definē konkrētas personas piederošo ekskluzīvo varu pār lietu, ka šī persona var minēto lietu valdīt, lietot un iegūt no tās labumu, bet īpašuma tiesības objekts ir nekustamais īpašums. Savukārt „nekustamais īpašums arī ir plašs jēdziens, turklāt nekustamā īpašuma formas (veidi) var būt dažādas – tas var būt gan dzīvoklis daudzdzīvokļu mājā, gan zemes īpašums, gan privātmāja utt. Nekustamais īpašums var piederēt kā fiziskajai, tā juridiskajai personai”⁹. Līdz šim varētu uzskatīt, ka īpašuma tiesības ir absolūtas, tomēr jau „profesors Konstantīns Čakste secinājis, ka "īpašuma tiesības nav pilnīgas - tās nepiešķir absolūtu brīvību, jo citādi īpašuma tiesības varētu būt kaitīgas sabiedrībai un kā tādas tās būtu atceļamas. Īpašuma tiesības pazīst diezgan daudz ierobežojumus vispārības labā, kaimiņu interesēs, kas atņem tam antisociālo raksturu. Šie ierobežojumi turpina augt, ar ko sakarā jaunākā literatūrā parādās doma, ka īpašums rada pirmkārt pienākumu un tad tikai tiesības" (*Čakste K. Civiltiesības. Lekcijas. Rīga: [b.i.], 1937, 41. lpp.*)”¹⁰. Piemēram, Vācijas Federatīvās Republikas Pamatlikuma 14.pants attiecībā uz īpašuma tiesībām nosaka, ka tiek garantētas īpašuma tiesības un to saturu un robežas nosaka likums, bet īpašuma tiesības uzliek pienākumu, ka īpašuma izmantošanai vienlaikus jākalpo

---

⁷ Andris Grūtups, Erlens Kalniņš. Civillikuma komentāri. Trešā daļa. Lietu tiesības. Īpašums. Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra 2002, 14., 15.lpp.

⁸ Turpat.

⁹ LR Satversmes tiesas 2004.gada 21.maija spriedums lietā Nr.2003-23-01. Latvijas Vēstnesis, 2004.gads 25.maijs, Nr.82 (3030), secinājumu daļas12.punkts.

¹⁰ Sk. LR Satversmes tiesas 2007.gada 26.aprīļa spriedums lietā Nr. 2006-38-03. Latvijas Vēstnesis, 2007.gads 28.aprīlisNr.70 (3646), secinājumu daļas 10.punkts.

sabiedrībai. Kā arī īpašumu var atsavināt tikai sabiedrības vajadzībām paredzot kompensāciju īpašniekam un tikai pamatojoties uz likumu¹¹. Gandrīz identiski Vācijas pamatlikumam Satversmes 105.pantā papildus ikviena tiesībām uz īpašumu noteikts, ka īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm un īpašuma tiesības var ierobežot, bet vienīgi saskaņā ar likumu. Tāpat paredzēts izņēmums, ka „īpašumu var arī atsavināt sabiedrības interesēs pamatojoties uz likumu un pret taisnīgu kompensāciju”¹². Starptautiskajās tiesībās līdzīgi regulēts minētais jautājums ir Eiropas Cilvēku tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas Pirmajā protokolā, kur nostiprinātas jebkuras fiziskas un juridiskas personas tiesības uz īpašumu, bet minētais nosacījums nekādā mērā nedrīkst ierobežot valsts tiesības izdot tādus likumus, kādus tā uzskata par nepieciešamiem, lai kontrolētu īpašuma izmantošanu saskaņā ar vispārējām interesēm. No iepriekš minētā izriet, ka īpašuma tiesības var tikt ierobežotas tādā mērā, lai garantētu sabiedrības interešu saskaņošanu ar īpašuma tiesību izlietojumu. Tieši teritorijas plānošanas jomā šobrīd spēkā esošais Teritorijas plānošanas likums un uz tā pamata izdotie Noteikumi Nr.883, ir tie, kas ir starpposms starp Satversmē garantēto īpašuma tiesību sabalansēšanu ar sabiedrības interesēm un kā arī Ilma Čepāne un Sandijs Statkus norāda – „teritorijas plānošana ir viens no pašvaldības politikas īstenošanas instrumentiem, ar kuru palīdzību, nodrošinot ilgtspējīgu attīstību, iespējams saskaņot dažādas, reizēm pat pretējas, intereses teritorijas ekonomiskās, kultūras un vides attīstības jomā un tas iespējams panākt ierobežojot absolūtas tiesības”¹³. Tādēļ jāņem vērā, ka Civillikumā noteiktās „pilnīgas varas tiesības” nav absolūtas un tās var tikt ierobežotas nolūkā sabalansēt teritorijas izmantošanu ar sabiedrības tiesībām uz kvalitatīvu, racionāli izmantotu dabas vidi. Pie kam arī Satversmes 115.pantā teikts, ka „valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē”¹⁴, tādēļ nevar runāt par īpašnieka neierobežotām tiesībām darbībā ar savu īpašumu, bet jāņem vērā ar tas, ka īpašniekam ir savas tiesības uz īpašumu un tās var tikt ierobežots, tā „lai pamattiesību ierobežojums būtu attaisnojams un

---

¹¹ Sk. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, I. Die Grundrechte, Artikel 14. Pieejams <http://www.bundestag.de/parlament/funktion/gesetze/grundgesetz/gg.html> (pēdējo reizi skatīts 18.11.2008).

¹² Sk. Latvijas Republikas Satversme: LR Likums. Latvijas Vēstnesis, 1993.gada 01.jūlijs, Nr.43, 105.pants.

¹³ Ilma Čepāne, Sandijs Statkus. Pašvaldības teritorijas plānojums kā nekustamā īpašuma tiesību aprobežojums. Jurista Vārds, 2005.gada 25.janvāris, Nr.3, 1.lpp.

¹⁴ Latvijas Republikas Satversme: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1993.gada 01.jūlijs, Nr.43, 115.pants.

kalpotu noteiktam legītimam mērķim – citu konstitucionāla ranga vērtību aizsardzībai”¹⁵, proti, personas īpašumtiesību ierobežojumus var noteikt, lai nodrošinātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību¹⁶ un tikai ar likumu¹⁷.

Par detālplānojumu kā pilnvērtīgu īpašuma tiesību aprobežojumu tā iepriekš apskatītajā nozīmē var runāt tikai kopsakarā ar vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu, kas, kā likums nosaka, ir „vietējās pašvaldības administratīvās teritorijas plānojums, kurā parādīta teritorijas pašreizējā izmantošana, noteikta plānotā (atļautā) izmantošana un izmantošanas aprobežojumu pie kam ar perspektīvi uz 12 gadiem”¹⁸ un balanss valsts teritorijas plānošanas zemākajā līmenī starp visas sabiedrības interesēm uz kvalitatīvu vidi un atsevišķu īpašnieku interesēm pilnvērtīgi izmantot savas īpašuma tiesības. Teritorijas plānojums ir pamatā jebkādam darbībām ar zemi, par ko liecina jebkādu darbību atbilstība teritorijas plānojumam izvērtēšana, piemēram, Būvniecības likuma 3. pants nosaka, ka „zemes gabalu drīkst apbūvēt, ja tā apbūve tiek veikta saskaņā ar vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu, detālplānojumu, gadījumos kad tas nepieciešams, un šo plānojumu sastāvā esošajiem apbūves noteikumiem”¹⁹. Tādejādi teritorijas plānojumu varētu uzskatīt par īpašuma lietošanas tiesību aprobežojumu, jo ar teritorijas plānojumu tiek ierobežota nekustamā īpašuma brīva un netraucēta izmantošana.

Savukārt „detālplānojums tiek izstrādāts saskaņā ar vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu”²⁰, kuru tas nepieciešamības gadījumā detalizē un kura viena no sastāvdaļām ir teritorijas izmantošanas uz apbūves noteikumi, kas savukārt „nosaka prasības un izmantošanas aprobežojumus katram detālplānojumā noteiktajam teritorijas plānotās

---

¹⁵ LR Satversmes tiesas 2007.gada 26.aprīļa spriedums lietā Nr. 2006-38-03. Latvijas Vēstnesis, 2007.gads 28.aprīlis, Nr.70 (3646), secinājumu daļa, 15.punkts.

¹⁶ LR Satversmes tiesas 2007.gada 26.aprīļa spriedums lietā Nr. 2006-38-03. Latvijas Vēstnesis, 2007.gads 28.aprīlis, Nr.70 (3646), secinājumu daļa, 15.punkts.

¹⁷ Latvijas Republikas Satversme: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1993.gada 01.jūlijs, Nr.43, 105.pants.

¹⁸ Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi: Ministru kabineta noteikumi Nr.883. Latvijas Vēstnesis, 2004.gada 3.novembris, Nr.174 (3122), 2.punkts.

¹⁹ Būvniecības likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1995.gads 30.augusts, Nr.131 (414), 3.pants.

²⁰ Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi: Ministru kabineta noteikumi Nr.883. Latvijas Vēstnesis, 2004.gads 3.novembris, Nr.174 (3122), 7.punkts.

(atļautās) izmantošanas veidam, bet atbilstoši vietējās pašvaldības teritorijas plānojumam”²¹.

Kā pareizi min Daniela Detlava „teritorijas plānojums tikai ieskicē noteiktas teritorijas atļautās (plānotās) izmantošanas un apbūves iespējas un teritorijas attīstības virzienus, bet detālplānojums precīzi nosaka atļauto (plānoto) teritorijas izmantošanas veidu un apbūves noteikumus. Kopā tie sniedz nekustamā īpašuma īpašniekam informāciju, kā noteiktā laikā ir pieļaujama nekustamā īpašuma izmantošana un kādi ir noteiktie ierobežojumi īpašuma tiesību izlietošanai”²². Kā redzams no iepriekš minētā detālplānojums ir vissīkākā teritorijas plānojuma detalizācija, līdz ar to detālplānojums tāpat kā teritorijas plānojums uzskatāms par sava veida īpašuma lietošanas tiesību aprobežojumu, jo ierobežo īpašnieka rīcības brīvību savā īpašumā. Tomēr, lai tie fiziskām un juridiskām personām būtu saistoši un tādejādi attiektos uz īpašnieka rīcību savā īpašumā, tiem ir jābūt gan ārējiem normatīvajiem aktiem, gan pamatotiem ar likumu, kā to prasa Satversmes normas. Tā kā gan vietējās pašvaldības teritorijas plānojums, gan detālplānojums tiek apstiprināti, izdodot pašvaldībai saistošos noteikumus, tiek izpildīts pirmais priekšnoteikums – ārējs normatīvs akts, „saistošie noteikumi ir ārējais normatīvais akts”²³. Savukārt Teritorijas plānošanas likums paredz minēto ārējo normatīvo aktu izdošanu saistošo noteikumu veidā. Tādejādi, ņemot vērā visu iepriekš teikto, teritorijas plānojumu un detālplānojumu varētu uzskatīt par īpašuma lietošanas tiesību aprobežojumu.

No iepriekš teiktā redzams, ka autors konkretizē darba tēmu, proti, ar teritorijas plānošanu tiek noteikta teritorijas pašreizējā un noteikta plānotā (atļautā) izmantošana un šīs teritorijas izmantošanas aprobežojumi, līdz ar to teritorijas plānošana skar zemes īpašumu, jo ar teritorijas plānošanu tiek noteikta tā turpmākā izmantošana, izmantošanas aprobežojumi, piemēram, zemi sadalot, transformējot vai veicot apbūvi. Tādejādi autora darba tēma ir vērsta tieši uz īpašumu tiesību aprobežojumu šaurākā nozīmē – ar nekustamo īpašumu saprotot zemes īpašumu. Savukārt, tā kā darbā uzmanība vērsta uz

---

²¹ Turpat, 51.punkts.

²² Daniela Detlava. Teritorijas plānošanas nozīme būvniecības procesā. Jurista Vārds, 2007.gads 23.oktobris, Nr.43, 6.lpp.

²³ Administratīvā procesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2001.gads 14.novembris, Nr.164 (2551) - **ārējais normatīvais akts** ir Satversme, likumi, Ministru kabineta noteikumi un pašvaldību saistošie noteikumi.

zemākā līmeņa teritorijas plānošanu, tad darbā jēdziens „pašvaldība” lietots vietējās pašvaldības sakarā.

2. Būtiskākās problēmas detālplānojuma izstrādes stadijā, kas ietekmē detālplānojuma tiesiskumu.

Ļoti būtisks ir jautājums par detālplānojuma tiesiskumu, lai turpmāk neradītu problēmas gan īpašniekiem rīkojoties ar saviem īpašumiem, gan pašvaldībai, kas šo detālplānojuma galīgo redakciju apstiprina. Teritorijas plānojuma tiesiskuma priekšnoteikumus savos spriedumos vairākkārtīgi ir noteikusi Satversmes tiesa, uzsverot par nozīmīgiem, pirmkārt, izstrādes un apstiprināšanas procesā jāievēro noteikta kārtība un, otrkārt, teritorijas plānojumam jāatbilst normatīvajiem aktiem²⁴. Savukārt citā lietā Satversmes tiesa secinājusi, ka „arī detālplānojuma tiesiskuma pamats ir tā pieņemšana atbilstoši prasībām, kas normatīvajos aktos noteiktas pašvaldības saistošo noteikumu pieņemšanai, kā arī specifiskajām prasībām, ko detālplānojuma kā plānošanas dokumenta izstrādāšanai noteic Teritorijas plānošanas likums un saskaņā ar to izdotie Ministru kabineta noteikumi”²⁵. Tādejādi būtībā tiesiskuma priekšnoteikums ir augstāk stāvošo normatīvo aktu ievērošanas nepieciešamība.

Tomēr nepietiek vien ar to, ka kāds no iepriekšminētajiem priekšnoteikumiem nav pildīts, tam ir jābūt arī būtiskam pārkāpumam, savukārt „būtisks pārkāpums ir tāds, kura rezultātā pieņemts citāds, nevis tāds lēmums, kāds būtu bijis, ja visa procedūra tiktu ievērota”²⁶. Pētot detālplānojuma jautājumu, autors ir saskāries ar viņaprāt vairākām problēmām tieši detālplānojumu izstrādes stadijā, kas vēlāk ir bijušas un varētu būt par pamatu detālplānojuma, kas izdots saistošo noteikumu veidā apturēšanā un atcelšanā. Kā vienu no būtiskajiem pārkāpumiem, ko pieļauj pašvaldības, Satversmes tiesa, izskatot vairākas lietas, kas skar teritorijas plānošanu, ir atzinusi sabiedrības tiesības uz līdzdalības

---

²⁴ Sk. Satversmes tiesas 2004. gada 9. marta sprieduma lietā Nr. 2003-16-05, Latvijas Vēstnesis, 2004.gads 10.marts, Nr.38 (2986), secinājumu daļa, 4. punkts.

²⁵ Satversmes tiesas 2008.gada 24.septembra spriedums lietā Nr. 2008-03-03, Latvijas Vēstnesis, Nr.151 (3935), 2008.gads 30.septembris, secinājuma daļa, 7.3.punkts

²⁶ Satversmes tiesas 2007.gada 26.aprīļa spriedums lietā Nr.2006-38-03, Latvijas Vēstnesis, Nr.70 (3646), 2007.gads 28. aprīlis, secinājumu daļa, 14.punkts.

teritorijas plānojuma un detālplānojuma izstrādes stadijā neievērošanu²⁷. Tas izriet arī no Teritorijas plānošanas likuma, jo iestrādāts kā viens no teritorijas plānošanas principiem – atklātības principā. Sabiedrības līdzdalība būtiska arī ar to, ka tā nodrošina detālplānojuma izstrādes stadijas caurspīdīgumu un zināmā mērā arī pašvaldības pienākumu izpildes kontroli detālplānojuma izstrādes stadijā. Autors savukārt vērsis uzmanību arī uz kompetento iestāžu nosacījumu un/vai atzinumu sniegšanas un ievērošanas obligātumu. Tādēļ darbā turpmākajās divās apakšnodaļās tiek vērsta uzmanība tieši uz sabiedrības līdzdalības un nosacījumu/ atzinumu ievērošanas svarīgumu un to ietekmi uz detālplānojuma tiesiskumu un līdz ar to arī uz īpašuma lietošanas tiesībām.

2.1. Sabiedrības līdzdalības nozīmīgums.

Sabiedrības līdzdalību detālplānojuma izstrādes stadijā tieši regulē Teritorijas plānošanas likums un Noteikumi Nr.883. Minētie normatīvie akti, jo īpaši Noteikumi Nr.883 sīki tomēr ne pilnīgi regulē sabiedrības līdzdalību detālplānojuma izstrādē. Pašvaldībai, nodrošinot sabiedrības līdzdalību ir jāveic gan detālplānojuma teritorijā esošo īpašumu īpašnieku informēšana, gan sabiedrības informēšana par detālplānojuma izstrādāšanu, jānorāda priekšlikumu iesniegšanas vieta un termiņš, jāorganizē sabiedriskā apspriešana, jādod iespēja iepazīties ar detālplānojuma galīgās redakcijas dokumentāciju detālplānojumā esošo teritoriju īpašniekiem un vēl citas līdzīgas darbības, kas norādītas minētajos normatīvajos aktos. Un šādu darbību mērķis ir nodrošināt to, lai pati ieinteresētā sabiedrība, kurai vislabāk zināmi vietējie apstākļi, norāda vietējai pašvaldībai, respektīvi, plānošanas procesa virzītājam tādu risinājumu, kas vislabāk atbilstu teritorijas ilgtspējīgas attīstības interesēm. Tieši „ieinteresētās sabiedrības līdzdarība teritorijas plānojuma sabiedriskajā apspriešanā, pušu viedokļu apmaiņa un to objektīva izvērtēšana

---

²⁷ Sk., piemēram, Satversmes tiesas 2008.gada 24.septembra spriedums lietā Nr. 2008-03-03, Latvijas Vēstnesis, 2008.gads 30.septembris, Nr.151 (3935).

un izsvēršana veido neatņemamu plānojuma legimititātes pamatu”²⁸. Satversmes tiesa ir uzsvērusi ieinteresētas sabiedrības nozīmību, bet Teritorijas plānošanas likumā un Noteikumos Nr.883 nav nodalīta īpaša sabiedrības daļa. Būtiski noskaidrot, vai sabiedrības līdzdalība vietējās pašvaldības teritorijas plānošanā ir ierobežota, nosakot sabiedrības grupu, kura ir tiesīga piedalīties plānošanas dokumentu izstrādē, vai sabiedrība ir neierobežota savu viedokļu izteikšanā. Šī jautājuma svarīgums saistīts ar pašvaldības pienākumu izvērtēt un ņemt vērā sabiedrības viedokli lēmuma pieņemšanā un līdz ar to arī tālāko detālplānojuma vai teritorijas plānojuma tiesiskumu. Piemēram Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas rīkojumā, ar kuru daļā apturēti Jūrmalas pilsētas saistošie noteikumi Nr.19 minēts, ka pārskatā par teritorijas plānojuma grozījumu izstrādi „Jūrmalas pilsētas pašvaldība ir norādījusi, ka 791 persona nav Jūrmalas pilsētas pašvaldības iedzīvotāji, tāpēc to viedokļi Jūrmalas pilsētas pašvaldībai nav saistoši un izvērtējami”²⁹. Minētais, kā Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrs norādījis, ir bijis viens no iemesliem šo saistošo noteikumu atcelšanai daļā.

Nozīmīgs solis sabiedrības līdzdalības procesā tika sperts 2006.gada 28.aprīlī, kad spēkā stājās likums "Par 1998.gada 25.jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem" (turplāk – Orhūsas konvencija), kas nosaka sabiedrības tiesības uz pieeju vides informācijai, līdzdalību vides lēmumu pieņemšanā, kā arī tiesības uz pieeju tiesu varai ar vidi saistītos jautājumos³⁰. No Orhūsas konvencijas izriet, ka „sabiedrība” ir viena vai vairākas fiziskas vai juridiskas personas un – saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem vai praksi – to apvienības, organizācijas vai grupas”³¹, savukārt „ieinteresēta sabiedrība” ir sabiedrības daļa, kuru ietekmē vai var ietekmēt ar vidi saistīto lēmumu pieņemšanas procedūra, vai kura ir šajā jautājumā ir ieinteresēta”³², tātad jebkura persona

---

²⁸ Satversmes tiesas 2007.gada 28.novembra lēmums par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2007-16-03, pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/Tiesved_izb_2007-16-03.htm (aplūkots: 18.10.2008.), secinājumu daļa, 6.punkts.

²⁹ Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas 2007.gada 17.septembra rīkojums Nr.2-02/296, pieejams: <http://www.vestnesis.lv/index.php?menu=doc&id=163364> (aplūkots: 10.11.2008.), 3.1.punkts.

³⁰ Sk. Orhūsas konvencija: Par 1998.gada 25.jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem: likums. Pieejams: <http://www.politika.lv/index.php?id=5769> (aplūkots: 16.10.2008.).

³¹ Turpat, 2.pants.

³² Turpat.

„kaut vai viens indivīds”³³, kuru interesē konkrētais jautājums ir ieinteresētā sabiedrība. Teritorijas plānošanas likumā paredzēts, ka „ikviena fiziska un juridiska persona var piedalīties teritorijas plānojumu sabiedriskajā apspriešanā, izteikt viedokli, iesniegt priekšlikumus, atsauksmes, saņemt informāciju”³⁴, Noteikumos Nr.883 minēts, ka sniegt priekšlikumus un ieteikumus detālplānojuma izstrādei var ieinteresētās personas, līdz ar to sabiedrības jēdziens tomēr ir ierobežots līdz indivīdiem, kuriem ir kāda interese minētajā jautājumā, bet attiecībā uz sabiedrības līdzdalību sabiedriskajā apspriešanā Noteikumos Nr.883 nav minēts ieinteresētības aspekts, tomēr Satversmes tiesa³⁵ un arī pētījuma par sabiedrības līdzdalību teritorijas plānošanā un būvniecībā³⁶ autori par sabiedrības līdzdalību runā ieinteresētas, konkrētā rajonā dzīvojošas sabiedrības kontekstā.

Lai gan pēc autora domām jēdziens „ieinteresēts” ir diezgan abstrakts un tam iespējams pielīdzināt visticamāk jebkuru sabiedrības locekli, tomēr tas rada nekonekvenci teritorijas plānošanas normatīvajos aktos. Līdz ar to autors uzskata, ka lietderīgi Noteikumos Nr. 883 būtu iekļaut normu, kura konkretizētu jēdzienu „sabiedrība” līdzdalības procesā. Pie kam autors uzskata, ka izlemjot jautājumus, kas saistīti ar detālplānojuma apstiprināšanu, būtu nosakāma sabiedrības daļa, kura tiešām ieinteresēta un, kura vislabāk pārzina situāciju konkrētajā pašvaldībā (tajā dzīvojošie, strādājošie, personas, kurām nekustamie īpašumi atrodas konkrētajā pašvaldības teritorijā, tāpat arī blakus esošo pašvaldību iedzīvotāji utml.), tādejādi iespējams mazināt „nepareiza”, nekompetenta viedokļa ietekmi uz izlemjamo jautājumu, kas ir ļoti būtisks, jo, izlemjot par kāda detālplānojuma apstiprināšanu, jebkurā gadījumā tiks ietekmētas konkrēto nekustamo īpašumu lietošanas tiesības un tādēļ jo svarīgi veidot pareizu izpratni par sabiedrības viedokli.

Efektīva sabiedrības līdzdalība lēmumu pieņemšanā dod iespēju sabiedrībai paust un lēmumu pieņēmējam ņemt vērā viedokļus un bažas, kas var būt saistītas ar minētajiem lēmumiem, tādejādi „palielinot politisko atbildību un lēmumu pieņemšanas procesa

---

³³ Silvija Meiere. Par sabiedrības ietekmi uz publisko tiesību subjektiem un to lēmumiem. Latvijas Vēstnesis, pieejams: <http://www.politika.lv/index.php?id=9810> (aplūkots: 15.10.2008.).

³⁴ Teritorijas plānošanas likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2002.gads 12.jūnijs, Nr. 88 (2663), 9.pants.

³⁵ Sk. Satversmes tiesas 2007.gada 28.novembra lēmums par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2007-16-03, pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/Tiesved_izb_2007-16-03.htm (aplūkots: 18.10.2008.), secinājumu daļa, 6.punkts.

³⁶ Sk. Sabiedriskās politikas centrs „Providus”. Sabiedrības līdzdalība teritorijas plānošanas un būvniecības jautājumos. Pētījums. Rīga: Sabiedriskās politikas centrs „Providus”, 2008.

pārredzamību un sekmējot sabiedrības informētību un atbalstu pieņemtajiem lēmumiem”³⁷. Kā prezumē Teritorijas plānošanas likums, teritorijas plānošanas galvenie principi ir nodrošināt esošajām un nākamajām paaudzēm kvalitatīvu vidi, līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionālu dabas, cilvēku un materiālo resursu izmantošanu, dabas un kultūras mantojuma attīstību saglabāšanu, interešu saskaņotību, dabas, kultūrvides, cilvēku, materiālo resursu, saimnieciskās darbības daudzveidību, atklātību un to, kā noteikts Orhūsas konvencijā lielā mērā nodrošina tieši sabiedrības līdzdalība. Ekonomiskā, saimnieciskā attīstība cieši saistīta ar pašvaldības teritorijas attīstību, tai skaitā, biroja un rūpniecības ēku būvniecību, dzīvojamo ēku būvniecību, kas saistīta, piemēram, ar iedzīvotāju pieaugumu konkrētajā pašvaldībā utml. un ir cieši saistīta ar īpašuma lietošanu un attīstību. Savukārt dabas vides saglabāšanu ietekmē iepriekšminētās darbības un tādēļ sabiedrības daļa, kuru ietekmē minētās izmaiņas nereti ir pret kādu, piemēram, daudzstāvu ēkas būvniecību, kas varētu ierobežot privātmājas ainavu un vērsas tiesā pēc jau apstiprināta detālplānojuma ar argumentu, ka viņu līdzdalības tiesības nav ievērotas. Tādēļ ir svarīgi jau izstrādes stadijā konstatēt sabiedrības (kurā ietilpst arī īpašnieki) viedokli, gan palūkojoties no vienas puses – īpašnieku viedokļa, gan no otras pus - sabiedrības, kuras intereses var tikt aizskartas Satversmes 115.panta sakarā un izskaidrotu jautājumu ne tikai no viena skatu punkta, bet lēmumu pieņemšanā izmantotu dažādas metodes, lai šīs intereses apzinātu un saskaņotu, tādejādi „galīgā lēmumā nostiprinot panākto kompromisu (konsensu)”³⁸. Pie kam svarīgi, lai šajā procesā tiktu nodrošināta efektīvu sabiedrības līdzdalību, jo pretējā gadījumā var rasties situācija, ka arī konsenss ir šķietami panākts. Diemžēl „prakse liecina, ka parasti sabiedrības viedokļa uzklaušanāsai piemīt vairāk formāla pieskaņa”³⁹.

Viena no sabiedrības līdzdalības aktīvākās izpausmes ir sabiedriskā apspriešana. Tātad Noteikumiem Nr. 883 teritorijas plānošanas jomā ir jāveicina sabiedrības līdzdalība, organizējot sabiedrisko apspriešanu, izstrādājot detālplānojumu un to apstiprinot, bet

---

³⁷ Eiropas Parlamenta un padomes 2003.gada 26.maija Direktīva 2003/35/EK ar ko paredz sabiedrības līdzdalību dažu ar vidi saistītu plānu un programmu izstrādē un ar ko attiecībā uz sabiedrības līdzdalību un iespēju griezties tiesās groza Padomes Direktīvas 85/337/EEK un 96/61/EK. Pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0035:LV:HTML> (aplūkots:16.10.2008), preambula, 3.punkts.

³⁸ Sabiedriskās politikas centrs „Providus”. Sabiedrības līdzdalība teritorijas plānošanas un būvniecības jautājumos. Pētījums. Rīga: Sabiedriskās politikas centrs „Providus”, 2008, 11.lpp.

³⁹ Ilma Čepāne, Sandijs Statkus. Pašvaldības teritorijas plānojums kā nekustamā īpašuma tiesību aprobežojums. Nobeigums. Jurista Vārds, 2005.gads 1.februāris, Nr.4, 8lpp.

autoram rodas šaubas, vai šobrīd spēkā esošo Noteikumu Nr.883 redakcija to pilda. 2007.gada 16.novembrī spēkā stājās Noteikumu Nr.883 grozījumi, kas būtiski mainīja detālplānojuma izstrādes procesā sabiedriskās apspriešanas regulējumu – sākotnējā redakcijā detālplānojuma sabiedriskā apspriešana tik organizēta vismaz divos posmos, uzsākot detālplānojuma vai to grozījumu izstrādāšanu un pēc detālplānojuma vai to grozījumu pirmās redakcijas izstrādes, bet šobrīd tā tiek organizēta tikai pēc detālplānojuma pirmās redakcijas izstrādes. Sabiedriskās apspriešanas pirmais posms tika nomainīts ar rakstisku priekšlikumu iesniegšanas iespēju. Tādejādi, autors uzskata, ka sabiedrībai tomēr tiek samazināta iespēja izprast un tādejādi veidot un izteikt viedokli par detālplānojumā ietveramajiem jautājumiem. Noteikumu Nr.833 grozījumu anotācijā minētās izmaiņas tika skaidrotās kā iespēja vienkāršot detālplānojuma izstrādes procesu un tā kā sabiedriskās apspriešanas 1.posma mērķis ir izteikt idejas, priekšlikumus, iegūt nepieciešamo informāciju dokumenta izstrādei, nomainīt to ar rakstveida iesniegumu iesniegšanas iespēju, tomēr turpmāk anotācijā norādīts, ka 1.posma sabiedriskās apspriešanas nerīkošana neizslēdz iespēju iedzīvotājiem saņemt informāciju par konkrētā projekta izstrādes uzsākšanas pamatojumu⁴⁰. Līdz ar to autors secina, ka sabiedriskās apspriešanas 1.posmā nenotiek tikai priekšlikumu un informācijas sniegšana no sabiedrības puses, bet gan arī sabiedrības informēšana, kas, autorprāt, veiksmīgāk tiek nodrošināta sabiedriskās apspriešanās veidā, tādejādi ļaujot sabiedrībai uzdot jautājumus un saņemt atbildes, kas turpmāk nodrošina labāku situācijas izpratni un iespējams vieglāku sabiedrības interešu un īpašnieku tiesību sabalansēšanu un labāka rezultāta sasniegšanu. Tātad sabiedrības līdzdalība pretēji Orhūsas konvencijā noteiktajam tiek samazināta, tādēļ autors nevar pilnībā piekrist vides ministra teiktajam, ka ir būtiskas izmaiņas valsts domāšanā⁴¹. Sabiedrība ir kļuvusi aktīvāka, bet vai tāda ir kļuvusi valsts? Šāds jautājums rodas, vērsot uzmanību uz Noteikumu Nr.883 grozījumu pieņemšanu, jo, aktīvi piedaloties sabiedriskajā apspriešanās, pēc autora domām, ir lielāka iespēja rast kompromisu starp visiem iesaistītajiem subjektiem.

---

⁴⁰ Sk. Anotācija Ministru kabineta noteikumu projektam „Grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 19.oktobra noteikumos Nr.883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi””. Pieejams: www.mk.gov.lv, 1.punkts.

⁴¹ Sk. Rīgā sākās vērienīga ANO Orhūsas Konvencijas valstu sanāksme: preses relīze, 2008.gada 11.jūnijs. Pieejams: <http://www.lv.lv/index.php?menu=doc&sub=pr&id=176671> (aplūkots: 10.10.2008.).

Sabiedrības līdzdalības pamatā liktas divas idejas: pirmā — „līdzdalībai ir jāsniedz sabiedrībai labāku izpratni par vides sakarā notiekošajiem procesiem”⁴², ko var panākt pašvaldībai pienācīgā kārtā informējot sabiedrību, ko arī nosaka Noteikumi Nr.883. Otrā — „sabiedriskajai apspriešanai, kas notiek lēmuma sagatavošanas gaitā, jākalpo diviem galvenajiem mērķiem, pirmkārt, iegūt informāciju, kas sekmētu pamatota un taisnīga lēmuma pieņemšanu, otrkārt, pārliecināt sabiedrību par to, ka tās izteiktie viedokļi tiek apspriesti”⁴³. Sabiedriskās apspriešanas mērķi tiek panākti sabiedrībai izsakot savus viedokļus – rakstveidā un termiņā iesniedzot atsauksmes un priekšlikumus un saņemot uz tiem rakstveida atbildi, piedaloties debatēs, paužot viedokli, kā arī, lai sabiedrības līdzdalība būtu kvalitatīva un atbilstu normatīvajiem aktiem, apkopojot un izvērtējot minētos viedokļus, kas palīdz pieņemt taisnīgu lēmumu un pārliecināt sabiedrību, ka tās viedokļi tiek ņemti vērā un beigās atkal informējot sabiedrību par pieņemto lēmumu. Visas minētās darbības nav noteiktas tikai formālu iemeslu dēļ, lai tikai būtu izpildīts noteiktais process, bet gan tā neievērošanai ir nopietnas sekas, jo būtībā sabiedrība ir tas kontroles elements, kam būtu jāierobežo pašvaldības lielā rīcības brīvība teritorijas plānošanas jautājumu pieņemšanā un jārada izstrādes stadija pārredzama. Kā jau iepriekš minēts un vairākos Satversmes tiesas spriedumos secināts, sabiedrības līdzdalības procesa ievērošana ir būtisks priekšnoteikums lēmuma un ar to izdoto saistošo noteikumu atzīšanai par tiesiskiem, tādēļ jo vairāk pašvaldībām būtu jācensas pārliecināt sabiedrību, ka tās viedoklis ir svarīgs un tiek ņemts vērā. Tomēr nereti ir tieši pretējais – sabiedrības līdzdalība tiek organizēta pavirši, formāli, lai tikai šķistu, ka ievērots process. Vai tas ir tādēļ, ka pašvaldība pati ir ieinteresēta, piemēram, kāda detālplānojuma apstiprināšanā, vai tas ir saistīts ar korupcijas jautājumu vai varbūt vienkārši paviršība, tas lai paliek uz pašvaldības sirdsapziņas⁴⁴, bet tai jāsaprot, ka sabiedrība, te jāpiekrīt vides ministra viedoklim, mūsdienās ir kļuvusi aktīvāka un bieži ir tā, kas iesniedz konstitucionālās sūdzības Satversmes tiesā, par kādu pašvaldības saistošo noteikumu neatbilstību Satversmei, jo sabiedrības līdzdalības procesā konstatēti pārkāpumi, kas pēc sūdzības

---

⁴² Silvija Meiere. Par sabiedrības ietekmi uz publisko tiesību subjektiem un to lēmumiem. Latvijas Vēstnesis, pieejams: <http://www.politika.lv/index.php?id=9810> (aplūkots: 15.10.2008.).

⁴³ Turpat.

⁴⁴ Sk. Rīgā sākās vērienīga ANO Orhūsas Konvencijas valstu sanāksme: preses relīze, 2008.gada 11.jūnijs. Pieejams: <http://www.lv.lv/index.php?menu=doc&sub=pr&id=176671> (aplūkots: 10.10.2008.).

iesniedzēju domām noveduši pie indivīdu Satversmē garantēto tiesību pārkāpumu⁴⁵. Konstatējot nelikumīgus pašvaldības saistošos noteikumus, ar kuriem apstiprināts detālplānojums Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrs aptur minētos noteikumus pilnībā vai, ja ir iespējams, tikai daļā. Tā, piemēram, 2007.gada 17.septembrī Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrs izdeva rīkojumu Nr.2-02/296 par Jūrmalas pilsētas pašvaldības domes 2007.gada 12.jūlija saistošo noteikumu Nr.19 "Par Jūrmalas Attīstības plāna (ģenerālpilāna) grozījumu, grafiskās daļas, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu apstiprināšanu" apturēšanu daļā, tieši kā būtisko iemeslu minot, ka „sabiedriskās apspriešanas laikā pēc būtības nav tikuši izvērtēti sabiedriskās apspriešanas dalībnieku sniegtie priekšlikumi”⁴⁶. Un kā Silvija Meiere ir norādījusi „šāda sabiedrības līdzdalības gaitā izteikto viedokļu un priekšlikumu ignorēšana rada šaubas par lēmuma pieņēmēja objektivitāti, kas savukārt liek apšaubīt paša lēmuma tiesiskumu”⁴⁷. Minētais piemērs ir pašvaldības teritorijas plānojuma jautājumā, tomēr analogu kārtību attiecībā uz detālplānojumu paredz Teritorijas plānošanas likums.

Līdz ar to, autorprāt, būtu sīkāk un konkrētāk reglamentējami pašvaldības pienākumi sabiedrības līdzdalības jomā, jo šobrīd Noteikumi Nr.883 un Teritorijas plānošanas likums nosaka pašvaldības rīcības minimumu sabiedrības līdzdalības procesā. Galvenie sabiedrības efektīvas līdzdalības priekšnoteikumi varētu būt:

1) pašvaldības aktīva rīcība informācijas sniegšanā, nodrošinot sabiedrības brīvu pieeju ar detālplānojumu pieņemšanu saistītajai dokumentācijai, informācijas ievietošanu laikrakstos, kā arī sabiedrības aktīva informēšana, kas varētu izpausties, kā iespējamo ar detālplānojumu ietekmēto nekustamo īpašumu īpašnieku informēšanu ierakstītas vēstules veidā par detālplānojuma izstrādes uzsākšanu, kā arī par galvenajiem procesā pieņemtajiem lēmumiem;

---

⁴⁵ Sk., piemēram, Satversmes tiesas 2008.gada 24.septembra spriedums lietā Nr. 2008-03-03, Latvijas Vēstnesis, 2008.gads 30.septembris, Nr.151 (3935).

⁴⁶ Sk. Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministra 2007.gada 17.septembra rīkojums Nr.2-02/296 par Jūrmalas pilsētas pašvaldības domes 2007.gada 12.jūlija saistošo noteikumu Nr.19 "Par Jūrmalas Attīstības plāna (ģenerālpilāna) grozījumu, grafiskās daļas, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu apstiprināšanu" apturēšanu daļā. Pieejams: www.lv.lv, (aplūkots: 16.10.2008.).

⁴⁷ Silvija Meiere. Par sabiedrības ietekmi uz publisko tiesību subjektiem un to lēmumiem. Latvijas Vēstnesis, pieejams: <http://www.politika.lv/index.php?id=9810> (aplūkots: 15.10.2008.).

2) sabiedriskās apspriešanas organizēšana, kas izpaužas plašas informācijas sniegšanā par gaidāmo apspriešanu, norādot precīzu tās norises vietu un laiku;

3) sabiedriskās apspriešanas laikā personu viedokļu uzklauššana, atbilžu sniegšana, kādu tiesību aizskārumu pamatošana un kompromisa panākšana starp sabiedrības daļām, kas no vienas puses ir īpašuma īpašnieki, bet no otras puses pārējā sabiedrības daļa, kuras tiesības var tikt aizskartas Satversmes 115.panta aspektā;

4) iesniegumu, priekšlikumu, iebildumu pieņemšanu, kā arī to izvērtēšanu nosakot konkrētu termiņu gan iesniegumu, priekšlikumu, iebildumu pieņemšanai un atbildes sniegšanai, kas pašvaldībai uzlikts par pienākumu;

5) visas sabiedrības viedokļu apkopošana, norādot gan pozitīvos, gan negatīvos viedokļus un pamatojot pašvaldības nostāju vienā vai otrā gadījumā.

Tādejādi autors ieteiktu sīkāk noteikts pašvaldības pienākumus sabiedrības līdzdalības procesā ņemot vērā iepriekš izklāstītos piecus viņaprāt svarīgākos aspektus efektīvākas sabiedrības līdzdalības organizēšanā, kā arī papildus izstrādāt metodiskos norādījumus pašvaldībām, kas skaidrotu kā nodrošināma efektīva sabiedrības līdzdalība.

2.2. Kompetento iestāžu nosacījumi un atzinumi, to obligātums.

„Nosacījumu un atzinumu saņemšana ir pašvaldības pienākums, savukārt to sniegšana – katras darba uzdevumā noteiktās institūcijas pienākums”⁴⁸. Galvenie problēmjautājumi, kas skar šo tēmu, pēc autora domām, ir nosacījumu un atzinumu nozīmīguma nepareiza izpratne, kā arī atzinumu sniegšanas kārtība un termiņi, kuri bieži netiek ievēroti. Vietējo pašvaldību atbildībā ir pieprasīt nosacījumus un atzinumus, bet kompetento iestāžu – minētos nosacījumus un atzinumus sniegt, pie kam termiņos, jo no tā savukārt atkarīgas tālākas darbības.

Noteikumi Nr.883 paredz nosacījumu saņemšanu detālplānojuma izstrādāšanai pēc lēmuma pieņemšanas par detālplānojuma izstrādes uzsākšanu, savukārt atzinumu saņemšanu no kompetentajām iestādēm detālplānojuma izstrādes gaitā pēc detālplānojuma pirmās redakcijas izstrādes un, ja pašvaldība pilnveidojusi detālplānojuma minēto redakciju, arī pēc tās, proti, līdz brīdim, kad detālplānojuma redakcija tiek

---

⁴⁸ Daniela Detlava. Teritorijas plānošanas nozīme būvniecības procesā. Jurista Vārds, 2007.gads 23.oktobris, Nr.43, 11.lpp.

apstiprināta kā galīgā⁴⁹. Autorprāt, nosacījumu pieprasīšana, saņemšana un ievērošana izriet jau no pašu Noteikumu Nr.883 formulējuma, ka nosacījumi ir pieprasāmi tālākai detālplānojuma izstrādāšanai līdz ar to arī tiesiskuma nodrošināšanai. Satversmes tiesa savukārt ir atzinusi, ka prasība saņemt attiecīgo institūciju nosacījumus un atzinumus vērtējami kā viena no svarīgākajām plānošanas sistēmas iezīmēm, tādejādi „institūcijas izdodot nosacījumus un izsakot priekšlikumus gādā, lai likumu prasības tiktu ievērotas”⁵⁰. No tā var secināt, ka nosacījumu un atzinumu ievērošana ir būtisks detālplānojuma tiesiskuma priekšnoteikums un arī iespējamā pašvaldības kontrole no valsts institūcijām. Tomēr, pēc autora domām, arī nosacījumi un atzinumi to kontroles funkciju līdz galam nespēj pilnvērtīgi nodrošināt, jo, normatīvie akti nekur tieši nenosaka, ka nosacījumi un atzinumi būtu saistoši pašvaldībām, kas tādejādi ļauj pašvaldībām uzskatīt, ka tiem ir ieteikuma raksturs un dod rīcības brīvību izvērtējot institūciju viedokli⁵¹. Pie kam attiecībā uz atzinumiem Noteikumi Nr.833 pieļauj pašvaldībām izvērtēt atzinumus - akceptēt tos un lemt par detālplānojuma redakcijas pilnveidošanu, atcelšanu jeb atzinuma noraidīšanu, kas neveicina to svarīguma akcentēšanu. Tomēr tam būtu jāpievērš uzmanība, jo patiesais atzinumu mērķis ir novērst nelikumīgu saistošo noteikumu spēkā stāšanos un novērst to nepilnības jau izstrādes stadijā, kas tādejādi aizsargātu īpašnieku, sabiedrības un pašvaldības intereses un aiztaupītu liekus zaudējumus. Būtībā kompetento iestāžu atzinumi vai nu akceptē izstrādāto detālplānojuma redakciju vai norāda uz pieļautajām nepilnībām tajā.

Teritorijas plānošanas mērķis ir veicināt ilgtspējīgu un līdzsvarotu attīstību valstī, izmantojot efektīvus teritorijas plānošanas sistēmu. Savukārt no Teritorija plānošanas likuma izriet, ka valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības un sabiedriskās organizācijas savā starpā sadarbojās, lai pēc iespējas kvalitatīvāk realizētu teritorijas plānošanas mērķi⁵². Eiropas pašvaldību hartas 4.panta 6.punkts nosaka, ka plānošanas un lēmumu pieņemšanas procesā par jautājumiem, kas tieši attiecas uz vietējo varu, ar tām nepieciešams konsultēties, cik iespējams savlaicīgi un atbilstošā veidā.

---

⁴⁹ Sk. Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi: Ministru kabineta noteikumi Nr.883. Latvijas Vēstnesis, 2004.gads 3.novembris, Nr.174 (3122).

⁵⁰ 24.09.2008. Satversmes tiesas 2008.gada 24.septembra spriedums lietā Nr.2008-03-03. Latvijas Vēstnesis, 2008.gads 30.septembris, Nr.151 (3935), secinājumu daļa, 18.1. punkts.

⁵¹ Sk. Daniela Deltava. Teritorijas plānošanas nozīme būvniecības procesā. Jurista Vārds, 2007.gads 23.oktobris, Nr.43, 13.lpp.

⁵² Sk. Teritorijas plānošanas likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2002.gads 12.jūnijs, Nr. 88 (2663).

Izpētot kopējo normatīvo aktu vadlīnijas ir jāsecina, ka nosacījumiem un atzinumiem, kurus pašvaldībai sniedz kompetentas valsts iestādes, nav normatīva spēka, bet teritorijas plānošanas jomā ir nepieciešams tos izvērtēt un ņemt vērā. Arī Satversmes tiesa atzinusi, ka valsts pārvaldes mērķus, arī vides aizsardzības mērķus, visefektīvāk iespējams sasniegt, valsts pārvaldes iestādēm sadarbojoties. „Valsts pārvaldes iekārtas likuma septītā nodaļa paredz sadarbību kā procesu, kas valsts pārvaldes iestādēm palīdz efektīvāk veikt savas funkcijas un uzdevumus”⁵³. Un tā kā viens no nozīmīgākajiem pašvaldības uzdevumiem teritorijas plānojuma izstrādes procesā ir pēc iespējas līdzsvarotākas dažādu interešu īstenošanas nodrošināšana, tādējādi tieši no pašvaldības un valsts pārvaldes institūciju sadarbības un likumā noteikto funkciju efektīvas un godprātīgas veikšanas ir atkarīgs tas, vai nepilnības teritorijas plānošanas procesā tiks novērstas pēc iespējas agrāk⁵⁴.

Tā kā nosacījumu pieprasīšanā un saņemšanā sadarbojās vismaz divas iestādes – pašvaldība un kompetentā valsts iestāde, kurai pieprasīts sniegt nosacījumus vai atzinumus, līdz ar to nosacījumu un atzinumu iestrādāšana detālplānojuma redakcijā nav atkarīga tikai no vienas puses, piemēram, iespējams pašvaldība pieprasa sniegt nosacījumus, bet iestāde tos noteiktajā termiņā nesniedz. Līdz ar to ne vienmēr var vainot pašvaldību, bet tomēr pašvaldība ir tā, kura atbild par izdotajiem saistošajiem noteikumiem, kuri saistoši privātpersonām. Saistībā ar minēto piemēru autoram liek aizdomāties it kā pretējas pašvaldības rīcības līdzīgās situācijās, piemēram, pašvaldības nesagaidot kompetento iestāžu atzinumus pieņem lēmumu apstiprināt detālplānojuma galīgo redakciju aizbildinoties, ka kompetentās iestādes nav laicīgi iesniegušas atzinumus, bet situācijā, kad Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija pieprasa pašvaldībām paskaidrojumus par teritorijas plānojuma savlaicīgu neizstrādāšanu, pašvaldības kā būtisku iemeslu norāda tieši minēto atzinumu neesamību un gaidīšanu⁵⁵. Tas autorā rada šaubas vai pašvaldības rīcība teritorijas plānošanā ir vienmēr godīga un konsekventa, vai tikai balstoties uz konkrēto situāciju un tās izdevīgumu. Tādēļ attiecībā uz nosacījumiem

---

⁵³ Satversmes tiesas 2008.gada 27.marta spriedums lietā Nr. 2007-17-05. Latvijas Vēstnesis, 2008.gads 3.aprīlis, Nr. 52 (3836), secinājumu daļa, 22.punkts.

⁵⁴ Sk. Satversmes tiesas 2008. gada 17. janvāra sprieduma lietā Nr. 2007-11-03. Latvijas Vēstnesis, 2008.gads 23.janvāris, Nr. 12 (3796), secinājuma daļas, 27.2. punktu.

⁵⁵ Sk. Pārskats par teritorijas plānojumu izstrādi plānošanas reģionos, rajona un vietējās pašvaldībās 2007.gadā. Pieejams: <http://www.rapl.gov.lv/pub/index.php?id=909> (aplūkots: 10.11.2008.).

un atzinumiem autors atbalsta Danielas Detlavas priekšlikumu papildināt Noteikumus Nr.883 – „vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma, detālplānojuma un to grozījumu izstrādes laikā vietējās pašvaldības dome (padome) nepieņem turpmākus lēmumus, ja nav saņemti nosacījumi vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma, detālplānojuma un to grozījumu redakcijām no visām darba uzdevumā noteiktajām institūcijām”⁵⁶, kas kā arī atzīmē Daniela Detlava var radīt kavējumus detālplānojuma izstrādes un apstiprināšanas procesā, tomēr ievērojami paaugstinās tiesiskuma nodrošināšanu detālplānojuma gala rezultātā, tādējādi nostiprinot nekustamo īpašumu īpašnieku paļāvību, ka saistošie noteikumi netiks atcelti. Papildinot atzinumu regulējumu, autors piedāvā noteikt pašvaldības motivētas atbildes sniegšanu kompetentai iestādei, ja tās nosacījumi un/vai atzinums netiek ņemts vērā vai tiek ņemts vērā tikai daļā, tādējādi dodot iespēju kompetentajām iestādēm pārliecināties par pašvaldības argumentāciju.

3. Pašvaldības pilnvaras teritorijas plānošanā un tās kontrole.

Likumā „Par pašvaldībām”, kas stāties spēkā 1994.gada 9.jūnijā 3.panta pirmajā daļā teikts, ka „pašvaldība pilda tās doto uzdevumu un savu iniciatīvu ievērojot valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju intereses”⁵⁷, turpmāk minētā likuma 15.pants nosaka pašvaldības autonomās funkcijas. Savukārt, lai pašvaldības sekmīgi realizētu savas funkcijas, to viens no pienākumiem ir izstrādāt pašvaldības teritorijas attīstības programmu un teritorijas plānojumu, nodrošināt teritorijas attīstības programmas realizāciju un teritorijas plānojuma administratīvo pārraudzību. Savukārt saskaņā ar Teritorijas plānošanas likumu un Noteikumiem Nr.883 pašvaldība, plānojot teritorijas izmantošanu un saskaņojot dažādas intereses, nodrošina ilgtspējīgu ekonomisko, kultūras un vides attīstību. Tādējādi pašvaldībai ir sarežģīts uzdevums sabalansēt privātās un publiskās tiesības, pie kam tas ir tikai un vienīgi pašvaldības pienākums.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka „pašvaldībai teritorijas plānošanas jomā normatīvie akti piešķir lielu rīcības brīvību (*diskrecionāro varu*). Šī rīcības brīvība lielā mērā izriet no

---

⁵⁶ Daniela Detlava. Teritorijas plānošanas nozīme būvniecības procesā. Jurista Vārds, 2007.gads 23.oktobris, Nr.43, 13.lpp.

⁵⁷ Par pašvaldībām: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2004.gads 24.maijs, Nr. 61 (129), 3.pants.

teritorijas plānošanas pamatprincipiem”⁵⁸ un „par vadlīnijām rīcības brīvības pareizai, adekvātai izmantošanai teritorijas plānošanas jomā jākalpo gan vispārējiem tiesību principiem un valsts pārvaldes principiem, gan teritorijas plānošanas principiem”⁵⁹. Būtībā pašvaldībai ir jābūt kā vidutājam starp konkrētas teritorijas attīstītāja, īpašnieka un sabiedrības interesēm, kas izriet no Teritorijas plānošanas likuma un jānodrošina ilgtspējīga un līdzsvarota attīstība valstī, ievērojot to, ka nepieciešama gan saglabāt cilvēku tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, gan ekonomiski attīstīt valsti un atbalstīt saimniecisko darbību tajā. No minētā izriet, ka pašvaldībai ir piešķirtas pilnvaras (rīcības brīvība), lai tā, pildot līdzi ar pilnvaru piešķiršanu uzliktos pienākumus, realizētu teritorijas plānošanas mērķi. Tas ir ļoti grūts uzdevums un tikai pašvaldības atbildībā un būtībā kontrole pār šo pašvaldības darbību gulstas uz sabiedrība tās līdzdalības procesā un kompetento iestāžu nosacījumu un atzinumu sniegšanu, jo tikai vietējā pašvaldība pati nodrošina savas administratīvās teritorijas plānojumu ievērošanas pārraudzību.

Nereti ir situācijas, kad pašvaldības uzskata, ka to rīcība ir neierobežota un nekontrolējama, kas izpaužas sabiedrības viedokļa ignorēšanā, neizvērtēšanā, nepilnīgas informācijas sniegšanā, normatīvo aktu neievērošanā, izstrādājot un pieņemot detālpilānojumu (piemēram, Aizsargjoslu likuma neievērošana), prettiesiska detālpilānojuma apstiprināšanā utml., bet gala rezultātā tiek izdoti saistošie noteikumi, kas var vēlāk atklāties par atceļamiem un šajā situācijā jau cieš tie sabiedrības locekļi, kuri ir paļāvušies uz minētajām normām un jau izlietojuši savas tiesības dabā. Tomēr pašvaldības nav izņēmums un to rīcībai ir jābūt tiesiskai, ko nosaka Valsts pārvaldes likuma 10.pants – „pārvalde ir pakļauta likumam un tiesībām un savu pilnvarojumu var izmantot tikai atbilstoši tā jēgai un mērķim”⁶⁰.

Lielisks piemērs pašvaldības pienākumu nepildīšanai un tiesību normu neievērošanā ir teritorijas plānojumu neizstrādāšana, kas tieši atstāj sekas uz īpašuma lietošanas noteikumiem un teritorijas plānošanas mērķa izpildi, pat izkropļošanu. Pēc vairākkārtēja termiņa pagarinājuma teritorijas plānojums vietējām pašvaldībām bija jāizstrādā līdz 2007.gada 31.decembrim kā nosaka Teritorijas plānošanas likuma pārejas noteikumu

---

⁵⁸ Satversmes tiesas 2004. gada 9. marta spriedums lietā Nr. 2003-16-05. Latvijas Vēstnesis, 2004.gads 10.marts, Nr. 38 (2986), secinājumu daļa, 5. punkts.

⁵⁹ Turpat.

⁶⁰ Ilma Čepāne, Silvija Meiere. Patvaļīgā būvniecība, Satversme un vispārīgie tiesību principi. Vai Rīgas dome, nojaucot iesāktu būvi, pārkāpa Satversmi un vispārējos tiesību principus. Jurista Vārds, 2003.gads 07.oktobris, pieejams: <http://www.politika.lv/index.php?id=5757> (aplūkots: 13.11.2008.).

3.punkts⁶¹. Tomēr pēc Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas sniegtajiem datiem uz 2008.gada 29.septembri teritorijas plānojums nav četrdesmit četrām pašvaldībām tomēr līdz pat šim brīdim no pašvaldībām nav prasīta reāla atbildība tikai paskaidrojumu sniegšana par prasības neizpildi⁶², kurus ministrs Edgars Zalāns sola izvērtēt un nepamatotos vilcināšanās gadījumos izmantot savas tiesības atstādināt no amata pašvaldību vadītājus, kuri ir ignorējuši likuma prasības par teritorijas plānojuma izstrādāšanu⁶³. Pašvaldības savos paskaidrojumos kā iemeslus pārsvarā norāda – „finanšu līdzekļu trūkumu, grūtības ar kartogrāfiskā materiāla izstrādi, institūciju nesavlaicīga nosacījumu un atzinumu sniegšana, teritorijas plānojuma izstrādātāju neiekļaušanās līgumā paredzētajos termiņos”⁶⁴. Tomēr pēc autora domām vietējās pašvaldības iespējams nesteidzās ar teritorijas plānojumu izstrādāšanu un apstiprināšanu, jo no 2009.gada 1.jūlija Latvijā vietējo pašvaldību funkcijas vairs nepildīs pagastu, pilsētu un rajonu pašvaldības, bet gan republikas pilsētu un novadu pašvaldības⁶⁵, tādējādi mainot pastāvošās administratīvo teritoriju robežas, kas arī ir teritorijas plānojuma robežas. Lai kādi būtu iemesli, tomēr fakts ir tāds, ka uz šo brīdi ne visām vietējām pašvaldībām ir izstrādāti teritorijas plānojumi, savukārt saskaņā ar Noteikumiem Nr.883 „teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu prasības un izmantošanas aprobežojumus detālplānojumā nosaka atbilstoši teritorijas plānojumam”⁶⁶. No minētā secināms, ka, ja pašvaldībai nav spēkā esošs teritorijas plānojums, nevar tikt izstrādāts detālplānojums, bet savukārt šādā gadījumā tiek ierobežotas īpašnieku (lietotāju) tiesības rīkoties ar īpašumu. Saistībā ar īpašuma apbūvi šī situācija risināta Būvniecības likuma pārejas noteikumu 10. un 11.punktā, kur būvniecības iespējama arī bez pienācīgā kārtībā izstrādāta un apstiprināta teritorijas plānojuma un nepieciešamības gadījumos detālplānojuma, proti, šobrīd

---

⁶¹ Sk. Teritorijas plānošanas likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2002.gads 12.jūnijs, Nr. 88 (2663). Pārejas noteikumi., 3.punktu.

⁶² Sk. Pārskats par teritorijas plānojumu izstrādi plānošanas reģionos, rajona un vietējās pašvaldībās 2007.gadā. Pieejams: <http://www.raplm.gov.lv/pub/index.php?id=909> (aplūkots: 11.11.2008.).

⁶³ Sk. Apstiprināta teritorijas plānojuma nav 44 pašvaldībām. Pieejams: <http://www.abc.lv/?article=E815DD96-2DB8-4CA7-AD05-BC4A29D08912> (aplūkots: 11.11.2008.).

⁶⁴ Pārskats par teritorijas plānojumu izstrādi plānošanas reģionos, rajona un vietējās pašvaldībās 2007.gadā. Pieejams: <http://www.raplm.gov.lv/pub/index.php?id=909> (aplūkots: 11.11.2008.).

⁶⁵ Sk. Kristīne Jaunzeme. Jaunas normas pašvaldību tiesiskajā regulējumā. Jurista Vārds, 2008.gads 5.augusts, Nr.29, 8.lpp.

⁶⁶ Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi: Ministru kabineta noteikumi Nr.883. Latvijas Vēstnesis, 2004.gads 3.novembris, Nr.174 (3122), 61.punkts.

būvniecība iespējama nododot jebkuru būvniecībai sabiedriskajai apspriešanai⁶⁷. Tomēr saskaņā ar Noteikumiem Nr.883 detālplānojums obligāti izstrādājams arī, ja paredzēta zemes sadalīšana un apvienošana noteiktajos gadījumos - ja tas paredzēts vietējā pašvaldības teritorijas plānojumā; Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu, kā arī virszemes ūdensobjektu aizsargjoslā; ja teritorija paredzēta kompleksai teritorijas apbūvei un ja teritorijā nepieciešama jaunas transporta infrastruktūras vai inženierkomunikāciju izbūve; lauksaimniecībā izmantojamā teritorijā un meža teritorijā, kurā teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana primāri noteikta apbūvei⁶⁸. Līdz 2004.gada 31.decembrim Teritorijas plānošanas likuma pārejas noteikumu 7.un 8.punkts noteica, ka gadījumos, ja vietējai pašvaldībai nav spēkā esoša teritorijas plānojuma, detālplānojumu izstrādā pamatojoties uz spēkā esošā rajona pašvaldības teritorijas plānojumā noteikto teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu, bet šobrīd minētais regulējums vairs nav piemērojams un līdz ar to detālplānojuma izstrāde, ja nav spēkā esoša teritorijas plānojuma nav iespējama. Kā piemēru varētu minēt Administratīvās rajona tiesas spriedumu lietā A42514906⁶⁹ par Vides pārraudzības valsts biroja 2006.gada 31.augusta lēmuma Nr. 62-s, ar kuru Vides pārraudzības valsts birojs atstāja negrozītu Valmieras reģionālās vides pārvaldes lēmumu, ar kuru tika nolemts nesaskaņot saimniecības ēkas būvniecības ieceri nekustamajā īpašumā „Akmeņurgas”, atcelšanu un par pienākuma uzlikšanu Valmieras reģionālajai vides pārvaldei saskaņot saimniecības ēkas būvniecības ieceri nekustamajā īpašumā „Akmeņurgas”. Pieteicējs minētajā īpašumā vēlas būvēt saimniecības ēku, bet nekustamais īpašums atrodas Rīgas jūras līča krastu kāpu aizsargjoslā un tādēļ vērtēts arī Aizsargjoslu likuma 36.panta otrās daļas 2.punkta b apakšpunkts, kurš nosaka, ka krasta kāpu aizsargjoslā un pludmalē papildus šā panta (36.panta) pirmajā daļā minētajam aizliegts celt jaunas un paplašināt esošās dzīvojamās ēkas, saimniecības, ražošanas vai atpūtnieku aprūpei paredzētās ēkas un būves, izņemot gadījumus, kad attiecīgā apbūve

---

⁶⁷ Sk. Būvniecības likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1995.gada 30.augusts, Nr. 131 (414). Pārejas noteikumi 10., 11.punkts.

⁶⁸ Sk. Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi: Ministru kabineta noteikumi Nr.883. Latvijas Vēstnesis, 2004.gada 3.novembrī, Nr.174 (3122), 54.punkts.

⁶⁹ Sk. Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 24.aprīļa Spriedums lietā Nr.A42514906. Pieejams: www.tiesas.lv (aplūkots: 15.11.2008.).

paredzēta vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā⁷⁰. Pieteicējs vērtējot teritorijas plānojumu ir secinājis, ka teritorijas plānojums ir detālplānojuma un visas vietējās pašvaldības attīstības plāna apkopojošs jēdziens. Savukārt detālplānojumu pirms būvniecības var izstrādāt arī zemesgabala īpašnieks atbilstoši Ministru kabineta 2005.gada 31.maija noteikumiem Nr. 367 „Noteikumi par detālplānojuma izstrādes līgumu un detālplānojuma izstrādes un finansēšanas kārtību”. Pie kam pieteicējs norādījis, ka Noteikumu Nr.883 norma, kas paredz detālplānojuma obligāti izstrādājamus gadījumus, nosaka to, ka tikai pirms būvniecības, bet nevis pirms tehnisko noteikumu saņemšanas ir nepieciešams spēkā esošs teritorijas plānojums (detālplānojums). Lietas izskatīšanas laikā pieteicēja būvniecības iecere minētajā nekustamajā īpašumā atradās tikai tehnisko noteikumu saņemšanas stadijā, tādējādi pieteicējs norādījis, ka līdz būvdarbu veikšanai var tikt izstrādāts detālplānojums un tiks pilnībā ievērotas Aizsargjoslu likuma 36.panta otrās daļas 2.punkta „b” apakšpunkta prasības. Darba autors uzskata, ka pieteicējs nav pareizi izvērtējis gan detālplānojuma jēdzienu, gan teritorijas plānojuma jēdzienu un to savstarpējo mijiedarbību, kas noteikta gan Teritorijas plānošanas likumā, gan Noteikumos Nr.883. Detālplānojums ir teritorijas plānojuma, kas nosaka teritorijas pašreizējo un plānoto (atļauto) izmantošanu, proti, gan teritorijas plānojums, gan detālplānojums ir atsevišķi teritorijas plānošanas instrumenti, kuru grafisko daļu un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus izdod kā saistošos noteikumus. Līdz ar to tie ir divi atsevišķi saistošie noteikumi, pie kam detālplānojumam ir jāatbilst teritorijas plānojumam. Arī administratīvā rajona tiesa savā spriedumā norādījusi, ka pieteicējs nav izpratis teritorijas plānošanas kārtību un hierarhiju un, ka detālplānojumā nav iespējams detalizēt teritorijas izmantošanas un apbūves nosacījumus, kas noteikti teritorijas plānojumā, ja šāds teritorijas plānojums nav izstrādāts. Pirms teritorijas plānojuma izstrādes pabeigšanas (apstiprināšanas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā) nav iespējams izstrādāt pamatotus un argumentētus nosacījumus detālplānojuma izstrādei.

Jācer, ka teritorijas plānojumu izstrādes problēma tiks atrisināta pēc administratīvi teritoriālās reformas pabeigšanas, bet šobrīd attiecīgi izvērtēti pašvaldību pienākumu nepildīšanas iemesli un izmantotas reģionālās attīstības un pašvaldību ministra tiesības, „lai nodrošinātu sabiedrības interešu un tiesību ievērošanu un radītu sabiedrībā apziņu, ka

---

⁷⁰ Aizsargjoslu likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1997.gads 25.februāris, Nr. 56/57 (771/772), 36.pants.

valsts aizsargā indivīdu intereses un tiesības, veicina politiskās un tiesiskās kultūras izaugsmi, personu atbildības un tiesiskās kārtības noturību, kā arī tiek reaģēts uz pieļautiem tik būtiskiem normatīvo aktu pārkāpumiem”⁷¹.

Runājot par problēmām, kas varētu tikt risinātas pēc administratīvi teritoriālās reformas, Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas telpiskās plānošanas departaments ir norādījis nākotnes koncepcijas punktus izmaiņām pēc minētās reformas, kas kā svarīgākos min – jauns teritorijas plānošanas likums un ministru kabineta noteikumi, kur iespējams tiks paredzēts teritoriju rezervēšana publiskiem mērķiem, uzlabojumi, autora jau minētajā jautājumā par plānošanas dokumentu tiesiskuma nodrošināšanu, kā arī turpmāk darbā apskatītā problēma par pārsūdzēšanas termiņiem un iespējām, kā arī lauksaimniecības un meža zemju transformācijas regulējums⁷². Kā viens no, autorprāt, pašvaldībām noderīgas informācijas varētu būt metodiskais materiāls detālplānojumu izstrādei, kurus sola sagatavot Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija, lai precizētu un konkretizētu normatīvos aktos ietverto pienākumu minumu detālplānojuma izstrādei, kas jau kā iepriekš darbā minēts nereti rada neskaidrības un normu pārkāpumus. Šobrīd teritorijas plānošanas jomā saimā 3.lasījumā ir izskatīts likumprojekts „Grozījumi Teritorijas plānošanas likumā” Attiecībā uz Teritorijas plānošanas likumu grozījumi saistīti ar administratīvi teritoriālo reformu un to, ka ir nepieciešams izdarīt grozījumus vairākos normatīvajos aktos, ievērojot, ka, stājoties spēkā jaunajam administratīvi teritoriālajam iedalījumam, rajona pašvaldības beigs pastāvēt, bet citas izmaiņas minētajā likumprojektā nav paredzētas.

Interesanti šobrīd pēc teritorijas plānojuma izstrādes termiņa iestāšanās salīdzināt Danielas Detlavas izteiktos jautājumus un pieņēmumus par teritorijas plānojumu izstrādi vietējās pašvaldībās ar šā brīža reālo situāciju. Daniela Detlava izteica šaubas par to, vai likumdevējs dažās dienās pēc vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma izstrādes termiņa

---

⁷¹ 2006.gada 4.oktobra Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas rīkojums Nr.2-02/343 „Par Rīgas rajona Salas pagasta padomes priekšsēdētājas D.Veilandes atstādināšanu no amata pienākumu pildīšanu”. Pieejams: <http://www.vestnesis.lv/index.php?menu=doc&id=145148> (aplūkots: 18.10.2008.), 7.5.punkts.

⁷² Sk. Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas telpiskās plānošanas departaments, Aktualitātes teritorijas plānošanas likumdošanā un teritorijas plānošanas dokumentu izstrādē. Zemgales Plānošanas reģiona administrācijas sadarbībā ar Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministriju rīkotajā seminārā pašvaldību teritorijas plānotājiem „Normatīvo aktu aktualitātes teritorijas plānošanas jomā”, prezentācijas materiāls.

Pieejams: http://www.zemgale.lv/index.php?option=com_content&task=view&id=320&Itemid=1 (aplūkots:16.11.2008.).

pienākšanas atkal nepagarinās to, norādot, ka iespējams tajā laikā izstrādātā likumprojekta Būvniecības likuma grozījumi pārejas noteikumu 11.punkts, kas noteica „ja vietējai pašvaldībai nav spēkā esoša teritorijas plānojuma, pēc 2007.gada 31.decembra pašvaldības nav tiesīgas izskatīt jaunas būvniecības vai rekonstrukcijas ieceres”, varētu motivēt pašvaldības izstrādāt teritorijas plānojumu līdz norādītajam termiņam⁷³. Šobrīd iepriekš minētie grozījumi ir stājušies spēkā, tomēr partijas „Jaunais laiks” frakcijas ierosinājums izteikt Būvniecības likuma pārejas noteikumu 11.punktu Danielas Detlavas minētajā redakcijā netika atbalstīts⁷⁴ un spēkā stājās, dodot iespēju pašvaldību gadījumos, ja nav spēkā esoša teritorijas plānojums (arī detālplānojums), jebkuru būvniecības ieceri nodot sabiedriskajai apspriešanai, tādējādi paredzot iespēju arī pašvaldības pienākumu nepildīšanas gadījumā veikt būvniecību. No vienas puses minētais regulējums dod iespēju īpašniekiem izlietot savas tiesības rīkoties ar īpašumu, bet no otras puses iespējams veicina pašvaldības pienākumu nepildīšanu. Lai gan 2007.gada 31.decembra termiņš nav pagarināts, tomēr ir apstiprinājušās citas Danielas Detlavas šaubas par to, ka visām pašvaldībām līdz termiņa pienākšanas nebūs apstiprināti teritorijas plānojumi un diemžēl ir papildījies arī otrs prognozējums, ka „arī likumā „Par pašvaldībām” nostiprinātā norma, kas paredz domes vai padomes atlaišanu, ja tā atkārtoti nepilda vai pārkāpj Satversmi, likumus, Ministru kabineta noteikumus vai arī nepilda tiesas spriedumus, neatrisinās radušos situāciju”⁷⁵.

Šobrīd Latvijas likumdošanā nosacīta kontrole pār vietējās pašvaldības saistošajiem noteikumiem teritorijas plānošanas jomā paredzēta ar sabiedrības līdzdarbošanos plānojumu izstrādē un kompetento institūciju nosacījumu un atzinumu sniegšanas procesu, bet šī kontrole efektīvi darbojas, ja pašvaldība godīgi izvērtē un ņem vērā izteiktos viedokļus, iesniegtos nosacījumus un atzinumus, bet kā jau iepriekš darbā minēts tas ne vienmēr tā notiek. Tāpat izstrādes procesā jēdzienu „kontrolē” tā tieši nemaz nevar pielietot, jo pašvaldības ir Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas

---

⁷³ Sk. Daniela Detlava. Teritorijas plānošanas nozīme būvniecības procesā. Jurista Vārds, 2007.gads 23.oktobris, Nr.43, 7.lpp.

⁷⁴ Grozījumi Būvniecības likumā, likumprojekts trešajā lasījumā reģ.Nr. 402/Lp 9, [http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/webPhase8?SearchView&Query=\(Title=*buvniecibas*\)&SearchMax=0&SearchOrder=4](http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/webPhase8?SearchView&Query=(Title=*buvniecibas*)&SearchMax=0&SearchOrder=4), 3.lasījums (aplūkots 15.10.2008.)

⁷⁵ Sk. Daniela Detlava. Teritorijas plānošanas nozīme būvniecības procesā. Jurista Vārds, 2007.gads 23.oktobris, Nr.43, 7.lpp.

pārraudzībā⁷⁶ nevis pakļautībā un tādejādi aktīvāka kontrole ir iespējama pēc saistošo noteikumu spēkā stāšanās, jo pārraudzības attiecībās augstākai iestādei vai amatpersonai ir tiesības pārbaudīt zemākas iestādes vai amatpersonas lēmuma tiesiskumu un atcelt prettiesisku lēmumu, nevis dot zemākai iestādei vai amatpersonai rīkojumus, kas obligāti ievērojami⁷⁷. Saskaņā ar Teritorijas plānošanas likumu vietējo pašvaldību teritorijas plānojumu atbilstību normatīvajiem aktiem un augstāka līmeņa plānošanas dokumentiem izvērtē plānošanas reģiona attīstības padome un neatbilstības gadījumā ierosina izmaiņas teritorijas plānojumā. Tomēr aktīvākā kontrole notiek jau pēc saistošo noteikumu pieņemšanas, jo tajā brīdī ir iespējams reāli ietekmēt prettiesiskus saistošos noteikumus, tos apturot un arī atceļot. Saistošo noteikumu atbilstību augstāk stāvošām normām var izvērtēt vai nu Satversmes tiesa savas kompetences robežās pēc konstitucionālās sūdzības iesniegšanas, vai Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrs un tiesību normu būtisku pārkāpumu rezultātā izdodot rīkojumu atcelt saistošos noteikumus vai to daļu, bet, ja pašvaldība rīkojumu neņem vērā – neatceļ nelikumīgos saistošos noteikumus vai neiesniedz Satversmes tiesā konstitucionālo sūdzību un atkārtoti pārkāpj tiesību normas, reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrs var atcelt no amata domes priekšsēdētāju vai ierosināt Saeimā atlaist pašvaldību. Minētais nav bijis likumdevēju mērķis, bet diemžēl izveidojusies uztvere, ka pašvaldībai ir rīcības brīvība visu saistošo noteikumu izstrādes laiku un neviens pašvaldību nedrīkst kontrolēt un ietekmēt un tikai pēc saistošo noteikumu spēkā stāšanās ir iespēja tos kontrolēt. Pie kam kontrole pēc saistošo noteikumu spēkā stāšanās ir visai sarežģīts process un „vienīgā tiesu institūcija, kas apveltīta ar kompetenci atzīt plānošanas dokumentus par spēkā neesošiem būtu atzīstama Satversmes tiesa”⁷⁸. Šāda uztvere ir ne vienu reizi vien radījusi nepatīkamas situācijas sabiedrībai, kura reāli jau ir ieguvusi kādas tiesības pamatojoties uz spēkā esošajiem saistošajiem noteikumiem. Kā redzams praksē un kā vairākkārtīgi norāda Satversmes tiesa šāda kontroles esamība kāda ir pašreiz teritorijas plānošanas jomā, pašvaldībai izstrādājot un apstiprinot saistošos noteikumus, nav pilnīgs risinājums, lai nepieļautu prettiesisku

---

⁷⁶ Sk. Par pašvaldībām: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1994.gads 24.maijs, Nr.61 (192).

⁷⁷ Sk. Valsts pārvaldes iekārtas likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2002.gads 21.jūnijs, Nr.94 (2669), 7.pants.

⁷⁸ Ilma Čepāne, Sandijs Statkus. Pašvaldības teritorijas plānojums kā nekustamā īpašuma tiesību aprobežojums. Jurista Vārds, 2005.gada 1.februāris, Nr.4, 11.lpp.

noteikumu spēkā stāšanos un realizēšanu dabā, jo Satversmes tiesā tiek izskatītas arvien vairāk konstitucionālās sūdzības, kas tieši saistītas ar pašvaldības prettiesisku rīcību vai tieši bezdarbību detālpilnojumā un arī teritorijas plānojuma izstrādes stadijā un no tā var secināt, ka nav efektīva kontrole pār pašvaldību rīcību to pienākumu izpildē. Uz efektīvu saistošo noteikumu pārbaudes trūkumu savā publikācijā norāda arī Kristīne Jaundzeme, RAPLM Juridiskā departamenta nodaļas vadītāja, kas ir par pamatu prettiesisku saistošo noteikumu spēkā stāšanās un to piemērošanai⁷⁹.

Lai mazinātu šādu situāciju, kad pašvaldības ļaunprātīgi izmanto diskrecionāro varu, pēc autora domām, būtu nepieciešams, pirmkārt, ieviest terminus saistošo noteikumu apturēšanai un atcelšanai tādejādi iespējams, ka ļaunprātīgi pieņemti prettiesiski pašvaldību saistošie noteikumi tiks intensīvāk kontrolēti un tādēļ samazinās pašvaldības paļāvību, ka pārkāpumi netiks pamanīti vai arī ilgā termiņa notecējuma dēļ vairs nebūs iespējams tos līdz galam izlabot un, otrkārt, pilnveidot kontroli pār pašvaldības darbību teritorijas plānošanā jau plānošanas dokumentu izstrādes stadijā, kas iespējams likuma veidā. Tomēr autoram šobrīd nav konkrēts kontroles mehānisma ieviešanas priekšlikums, kas netiktu uzskatīts kā pašvaldības piešķirto pilnvaru pārāk liels aprobežojums un pienākumu pildīšanas kavējums. Pašreiz nepieciešams līdz galam sakārtot iepriekšējā nodaļā apskatītos jautājumus un tad izvērtēt vai ir kādi uzlabojumi pašvaldību pienākumu pildīšanā un rīcības brīvības izmantošanā.

Attiecībā uz pašvaldībām un to funkcijām Latvijā spēkā esoša ir 1985.gada 15.oktobrī Strasbūrā parakstītā „Eiropas vietējo pašvaldību harta” (turpmāk – Harta). Hartas 3. Panta 1.punktā noteiktas pašvaldības tiesības regulēt un vadīt nozīmīgu valsts lietu daļu uz savu atbildību vietējo iedzīvotāju interesēs. Savukārt Hartas 4.panta 4.punkts nosaka „vietējām varām piešķirtās pilnvaras parasti ir pilnīgas un ekskluzīvas”⁸⁰, taču „cita, centrālā vai reģionālā vara, nedrīkst tās apstrīdēt vai ierobežot, izņemot gadījumus, kad tas paredzēts likumā”⁸¹.

„Arī citās Hartas dalībvalstīs, piemēram, Vācijā, kur pašvaldības princips ir nostiprināts Vācijas Federatīvās Republikas Pamatlikuma 28. panta otrajā daļā, pastāv

---

⁷⁹ Sk. Kristīne Jaundzeme. Pašvaldību saistošie noteikumi – vai vienmēr tiesiski. Jurista Vārds, 2005.gads 8.novembris, Nr.42, 1.lpp.

⁸⁰ Par 1985.gada 15.oktobra Eiropas vietējo pašvaldību hartu: LR likums. Latvija Vēstnesis, 1996.gads 28.februāris, Nr.37 (522), 4.pants.

⁸¹ Turpat.

līdzīgs regulējums, proti, teritoriālās plānošanas dokumenti tiek izdoti kā pašvaldību normatīvie akti. Savukārt valsts pārvaldes institūcijām un tiesām ir plašas tiesības šos aktus kontrolēt. Taču vācu tiesību zinātnieki uzsver, ka pašvaldību autonomā kompetence plānošanas jomā ir ne vien likumdevēja noteikta, bet izriet no Pamatlikuma 28. panta otrajā daļā garantētajām vietējās pašpārvaldes tiesībām izlemt vietēja rakstura jautājumus. Līdz ar to pašvaldību tiesības teritorijas plānošanas jomā var regulēt ar likumu, taču nedrīkst pašvaldībām pilnīgi atņemt. Līdzīgi kā attiecībā uz citiem jautājumiem, kas saistīti ar pašpārvaldes garantijām, pašvaldībai ir jā saglabā vismaz šīs funkcijas kodols, proti, iespēja vismaz pamatapjomā pildīt šo funkciju uz savu atbildību”⁸².

2007.gada 16.novembrī spēkā stājās Noteikumu Nr.883 pirmie grozījumi, kas, autorprāt, nebija visai veiksmīgi tieši no pašvaldību pārāk lielās rīcības brīvības viedokļa, jo tie mainīja sabiedriskās apspriešanas kārtību (skatīt 2.1. apakšnodaļā) un samazināja obligātos gadījumus detālplānojuma izstrādāšanai, kas protams ir atvieglojis pašvaldības darbu, bet, no otras puses raugoties, radījis lielākas neskaidrības un iespējas pašvaldībai brīvāk izlemt un arī biežāk kļūdīties nosakot gadījumus, kuros nepieciešams izstrādāt detālplānojumu un kuros detālplānojums nav nepieciešams. Spēkā esoša Noteikumu Nr.883 redakcija⁸³ ne tik vien paredz ļoti niecīgu obligātos detālplānojuma izstrādes gadījumu uzskaitījumu, bet arī šo obligāto uzskaitījumu diezgan abstraktos formulējumus, kas praksē novedis pie dažādām atrunām detālplānojuma neizstrādāšanas gadījumiem un būves acīm redzamiem realizēšanas pārkāpumiem.

Pirms minēto grozījumu izdarīšanas detālplānojuma obligātums bija noteikts sīkākā uzskaitījumā, tomēr arī tad nespēja aptvert visus gadījumus, kad tas reāli būtu nepieciešams. Ilma Čepāne un Sandijs Statkus norāda, ka „atšķirībā no Eiropas attīstītāko valstu prakses, kur teritorijas plānošanas regulējošie normatīvie akti noteic tikai gadījumus, kad detālplānojums nav nepieciešams, Latvijā normatīvie akti paredz pretēju tiesisko regulējumu”⁸⁴. Sabiedriskās politikas centra „Providus” rīkotajā pētījuma „Sabiedrības līdzdalība teritorijas plānošanas un būvniecības jautājumos” prezentācijā arī

---

⁸² LR Satversmes tiesas 2008.gada 24.septembra spriedums Nr. 2008-03-03. Latvijas Vēstnesis, 2008.gads 30.septembris, Nr.151 (3935), 12.punkts (Steiner U. Besonderes Verwaltungsrecht, 7., neu bearbeitete Auflage, C. F. Müller Verlag, Heidelberg, 2003, S. 545).

⁸³ Sk. Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi: Ministru kabineta noteikumi Nr.883. Latvijas Vēstnesis, 2004.gads 3.novembris, Nr.174 (3122).

⁸⁴ Ilma Čepāne, Sandijs Statkus. Pašvaldības teritorijas plānojums kā nekustamā īpašuma tiesību aprobežojums. Jurista Vārds, 2005.gads 01.februāris, Nr.4, 10.lpp.

Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas pārstāve izteica viedokli, ka normatīvajā regulējumā būtu nepieciešams iekļaut normu, kurā noteikts, ka detālplānojums izstrādājams visos gadījumos, izņemot īpaši uzskaitītos, kuros detālplānojums nav izstrādājams. Autors arī pievienojās šim viedoklim, jo ieviešot šādas izmaiņas regulējumā tiks panākta daudz skaidrāka izpratne par gadījumiem, kad detālplānojums izstrādājams un ierobežota pašvaldības rīcības brīvība, kas šobrīd tiek piešķirta, izmantojot nenoteiktos tiesību jēdzienus, piemēram, „kompleksa teritorijas apbūve”⁸⁵. Jēdzienu nekonkrētība no vienas puses novērš tiesību normu kategorismu, nodrošina elastību un piešķir iespēju piemērotājam izlemt par tās attiecināmību uz katru konkrētu gadījumu individuāli, tādējādi dodot iespēju ņemt vērā konkrētās situācijas specifiskos faktiskos apstākļus, bet no otras puses tas vietējai pašvaldībai uzliek arī papildu pienākumu – katrā konkrētā gadījumā nenoteiktie tiesību jēdzieni ir jāpiepilda ar saturu, izmantojot samērā sarežģītu tiesību normu interpretēšanas metodoloģiju⁸⁶. Un praksē ir gadījumi, kad pašvaldība nespēj izpildīt tai uzlikto papildus pienākumu.

4. Saistošo noteikumu apturēšana un atcelšana, termiņi, sekas.

„Nelikumīgus domes saistošos noteikumu vai to atsevišķu punktu darbību, tātad tādus, kam nav tiesiskuma pazīmes, var ar motivētu rīkojumu apturēt Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrs”⁸⁷ vai nu pēc savas iniciatīvas, vai pamatojoties uz Satversmes tiesas spriedumu, piemēram, pēc personas, pēc kuras domām pārkāptas Satversmē noteiktās tiesības apstiprinot konkrēto detālplānojumu, konstitucionālās sūdzības izskatīšanas tiesā un tai pozitīva lēmuma pieņemšanas. Raugoties no īpašnieka viedokļa, kas vēlas savas īpašuma lietošanas tiesības izlietot ņemot vērā visus normatīvos aktus, rodas nesaprotama situācija, proti, kāds ir laika periods, ar kuru viņam jāērķinās, lai uzskatītu, ka viņa kā intereses netiks apdraudētas? Šobrīd Latvijas likumdošanā nav reglamentēti termiņi, cik ilgā laikā konstatējams, ka saistošie noteikumi ir prettiesiski un pēc cik ilga laika tie vairs nav apturami normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Šis

---

⁸⁵ Ilma Čepāne, Sandijs Statkus. Pašvaldības teritorijas plānojums kā nekustamā īpašuma tiesību aprobežojums. Jurista Vārds, 2005.gads 01.februāris, Nr.4, 10.lpp.

⁸⁶ Turpat.

⁸⁷ Teritorijas plānošanas likums. LR likums. Latvijas Vēstnesis, Nr.88 (2663), 2002.gads 12.jūnijs, 7.¹punkts.

jautājums būtu jārisina, jo gan teritorijas plānojuma, gan detālplānojuma grafiskā daļa un teritorijas plānošanas un izmantošanas noteikumi tiek izdoti saistošo noteikumu veidā, tātad fiziskām un juridiskām personām saistoši un tie sniedz nekustamā īpašuma īpašniekam informāciju attiecībā uz to, kādā apjomā un kā izmantojams viņa īpašums, tas būtībā rada īpašniekam tiesisko paļāvību uz viņa īpašuma atļauto izmantošanu - „privātpersona var paļauties, ka iestādes rīcība ir tiesiska un konsekventa, bet to kļūdas nedrīkst radīt privātpersonai nelabvēlīgas sekas”⁸⁸. No minētā principa viedokļa personu nedrīkstētu ietekmēt pašvaldības vainas dēļ atcelts detālplānojums, tomēr kā Ilma Čepāne norāda, ka arī „Satversmes tiesa ir atzinusi, ka sabiedrības nozīmīgu interešu apdraudējuma novēršana var kalpot par pamatu, lai ierobežotu tiesisko paļāvību”⁸⁹. Līdz ar to nekustamā īpašuma īpašnieks nevar būt drošs par savām iegūtajām tiesībām, balstoties uz detālplānojumu, kam teorētiski vajadzētu radīt tiesisko stabilitāti noteiktajā nekustamā īpašuma izmantošanā. Ir ļoti daudz gadījumi, kad pēc teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu izdošanas (detālplānojuma sastāvdaļa, ko pašvaldība izdod saistošo noteikumu veidā), īpašnieks ir saņēmis arī būvatļauju un ir veicis būvniecību un tad tiek apturēti šie noteikumi un ar pašvaldības lēmumu atcelti. Spilgts piemērs šādai situācijai ir Ķekavas pagasta padomes pieņemtie detālplānojumi, kuriem saskatīti virkne trūkumu - detālplānojumi nav apstiprināti ar saistošajiem noteikumiem – tie būtībā ir spēkā neesoši, virkne detālplānojumu ir prettiesiski, jo pretrunā ar teritorijas plānojumu – ar detālplānojumiem grozīts teritorijas plānojums laikā, kad to normatīvie akti nepieļāva, savukārt daļa detālplānojumu atbilst teritorijas plānojumam, bet pārkāptas atsevišķas normatīvo aktu prasības, piemēram, sabiedriskās apspriešanas process⁹⁰. Tā kā lielākā daļa detālplānojumi realizēti dabā, tad jācenšas šie pārkāpumi risināt, bet būtisku pārkāpumu gadījumā, kas nekādi nebūs iespējams risināt, detālplānojumi tiks atcelti un līdz ar to tiks aizskartas īpašnieka tiesības, apdraudēti ieguldījumi. Lai nerastos šāda situācija un īpašnieks varētu paļauties, ka izstrādātais un pieņemtais detālplānojums, kuru ņemot vērā, piemēram, ir izsniegta būvatļauja, ir tiesisks un atbilstošs visiem normatīviem

---

⁸⁸ Administratīvā procesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2001.gads 14.novembris, Nr.164 (2551), 10.pants.

⁸⁹ Ilma Čepāne, Sandijs Statkus. Pašvaldības teritorijas plānojums kā nekustamā īpašuma tiesību aprobežojums. Jurista Vārds, 2005.gads 25.janvāris, 6.lpp.

⁹⁰ Sk. 79 no Ķekavas pagasta padomes pieņemtajiem detālplānojumiem ir spēkā neesoši. Pieejams: http://www.abc.lv/?id=aktualitates-leta_zinas&template=abc_raksts&article=79EA9E5B-81F9-460A-9FE2-9F70A8A996CB (aplūkots: 10.10.2008.).

un saprātīgā laika periodā netiks atcelts, pēc autora domām, ir jāizstrādā saprātīgs termiņš, kuru laikā pārbaudīt detālplānojuma tiesiskumu un spēkā esamību. Tā, piemēram, Igaunijā ikvienai personai, kas atklāj, ka plānojums ir pretrunā ar Plānošanas likumu (Planning Act) vai citu likumu normām, vai, ka lēmums pārkāpj personas tiesības vai ierobežo brīvību, ir tiesības apstrīdēt lēmumu tiesā viena mēneša laikā no dienas, kad tā uzzinājusi vai tai vajadzējis uzzināt par plānojuma pieņemšanu⁹¹. Tas pats attiecināms uz vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma „pārbaudes termiņu”, jo detālplānojums ir pakārtots vietējās pašvaldības teritorijas plānojumam. Neskatoties uz to, ka gan teritorijas plānojuma, gan detālplānojuma saistošās daļas tiek izdotas saistošo noteikumu veidā un tiem ir vienāds juridisks spēks, likumdevējs ir paredzējis prasību, lai minētie pašvaldību noteikumi tiktu izdoti noteiktā kārtībā, ievērojot prasības attiecībā uz to savstarpējo saistību un atbilstību un, ja tas netiek ievērots, tie uzskatāmi par neatbilstošiem attiecīgajam augstāka juridiskā spēka tiesību aktam, kas šo atbilstību prasa⁹². No tā secināms, ka, ja kāda vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma norma atzīta par spēku zaudējušu sakarā ar tās neatbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normām, tas ne visos gadījumos nozīmētu automātisku detālplānojuma spēkā neesamību, tāpat kā detālplānojuma atzīšana par spēkā neesošu nevar automātiski ietekmēt teritorijas plānojuma vai tā daļas spēkā esamību⁹³, tomēr ir gadījumi, kad rodas situācijas, kad reizē ar teritorijas plāna daļas spēka zaudēšanu, atceļams ir arī detālplānojums, piemēram, pašvaldība teritorijas plānojumā nav noteikusi likumā paredzēto aizsargjoslu un arī detālplānojumā iestrādāta pretlikumīgā norma, tādēļ nepieciešams abu minēto teritorijas plānošanas instrumentu apstrīdēšanas termiņu regulējums. Autora priekšlikums, kas varētu atjaunot privātpersonu tiesisko paļāvību un atvieglotu citu iepriekš nodaļā minēto problēmu risinājumus, ir noteikt samērīgu saistošo noteikumu apstrīdēšanas termiņu. Minētais termiņš varētu būt trīs mēnešus no dienas, kad persona uzzināja vai tai vajadzēja uzzināt par detālplānojuma vai teritorijas plānojuma apstiprināšanu. Trīs mēneši ir termiņš, kura laikā objektīvi būtu iespējams izpētīt minēto saistošo noteikumu tiesiskuma ievērošanu gan izstrādes, gan pieņemšanas stadijā un pārkāpumu konstatēšanas gadījumā

---

⁹¹ Sk. Sabiedriskās politikas centrs „Providus”. Sabiedrības līdzdalība teritorijas plānošanas un būvniecības jautājumos. Pētījums. Rīga: Sabiedriskās politikas centrs „Providus”, 2008, 65.lpp.

⁹² Sk. Satversmes tiesas 2008.gada 24.septembra spriedums lietā Nr. 2008-03-03. Latvijas Vēstnesis, 2008.gads 30.septembris, Nr.151 (3935), 10.punkts.

⁹³ Sk. Turpat.

konstitucionālās sūdzības iesniegšanai vai Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas rīkojuma izdošanai un no otras puses trīs mēneši varētu būt saprātīgs termiņš, ar kuru nekustamā īpašuma īpašnieks var rēķināties, ka saistošie noteikumi var tikt apturēti un atcelti. Tomēr no otras puses būtu jāizpēta vai trīs mēnešu termiņš šobrīd nebūtu pārāk ierobežojošs raugoties no sabiedrības interešu viedokļa, bet tas būtu atsevišķa pētījuma vērts jautājums. Iespējams, ka teritorijas plānojumam vajadzētu noteikt ilgāku apstrīdēšanas kārtību, jo tas pēc būtības ir sarežģītāks un lielāka apjoma plānojums, pie kam pie teritorijas plānojumu apstrīdēšanas kārtības noteikšanas jāņem vērā, ka lielākā daļa teritorijas plānojumi jau ir apstiprināti un spēkā esoši. Tomēr, pēc autora domām, jautājums par apstrīdēšanas termiņu ieviešanu būtu vērā ņemams.

5. Detālpļānojuma izstrādes ierosināšana un finansēšana.

Šobrīd Latvijas likumdošanā attiecībā uz detālpļānojuma izstrādes ierosināšanu un finansēšanu noteikts, ka detālpļānojumu izstrādā vai nu pēc pašvaldības ierosinājuma vai arī pēc fiziskas/ juridiskas personas ierosinājuma pie kam pirmajā gadījumā detālpļānojuma izstrādi finansē pašvaldība no sava budžeta, bet otrā gadījumā ir pašas privātpersonas finansējums, pie kam pēc privātpersonas ierosinājuma detālpļānojumu izstrādā vai nu pašvaldība, vai arī privātpersonas izvēlēts izstrādātājs⁹⁴. Lielākās neskaidrības šī brīža regulējumā ir saistītas ar to, vai īsti atbilstošs augstāk stāvošiem normatīvajiem aktiem ir šāds regulējums – vai privātpersonas būtu tiesīgas finansēt un izstrādāt detālpļānojumus, kas ir teritorijas plānošanas sastāvdaļa un pilnīga pašvaldības kompetence.

Detālpļānojuma finansēšanas jautājumam likumdevējs ir pieskāries Teritorijas plānošanas likuma 12.pantā, paredzot jau iepriekš minētās divas iespējas tā finansēšanā. Pie kam, ja pašvaldība ir detālpļānojuma izstrādes ierosinātājs, izdevumus tā izstrādei paredz vietējās pašvaldības budžetā, bet otrā gadījumā, kad detālpļānojuma ierosinātājs ir fiziska vai juridiska persona, tā, pamatojoties uz Ministru kabineta noteikumu Nr.367 „Noteikumi par detālpļānojuma izstrādes līgumu un detālpļānojuma izstrādes un finansēšanas kārtību” (turpmāk – Noteikumi Nr.367), kas izdoti saskaņā ar Teritorijas

---

⁹⁴ Sk. Teritorijas plānošanas likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2002.gads 12.jūnijs, Nr. 88 (2663).

plānošanas likuma 12.pantu, nepieciešamos finanšu līdzekļus ieskaita vietējās pašvaldības pamatbudžetā. Minētais neizbēgami šī brīža ekonomiskajā situācijā rada iespēju pašvaldībām nebūt par detālplānojuma izstrādes ierosinātāju, bet nogaidīt līdz detālplānojuma izstrāde būs nepieciešama konkrētajai fiziskai vai juridiskajai personai, kas būs spiesta finansēt detālplānojuma izstrādi no saviem līdzekļiem. Pie kam par detālplānojuma izstrādes neierosināšanu, pašvaldībai ir iespēja aizbildināties ar finanšu līdzekļu nepietiekamību, līdz ar ko detālplānojuma izstrādes finansēšana nav paredzēta vietējās pašvaldības budžetā. Piemēram, Varkavas pagasta padome savā teritorijas plānojumā ir paredzējusi, ka pēc pašvaldības teritorijas plānojuma stāšanās spēkā, pašvaldība nodrošina plānojumā paredzēto detālplānojumu izstrādāšanu pēc saviem ieskatiem un iespējām vai fizisko un juridisko personu ierosinājuma⁹⁵. Līdz ar to pēc šādas atrunas, ko pieļauj normatīvie akti, pašvaldībām nav pienākums nodrošināt nepieciešamo detālplānojumu izstrādi, aprobežojot to izstrādāšanu ar saviem ieskatiem un iespējām un būtībā nav iespējams arī piespiest pašvaldības izstrādāt detālplānojumu.

Pēc autora domām šķiet dīvaini arī tas, ka Noteikumos Nr.367 paredzēts slēgt līgumu starp pašvaldību un privātpersonu šādā jautājumā - Valsts pārvaldes iekārtas likuma 79.panta 1.daļa paredzēta administratīvā līguma slēgšana starp publisku personu un privātpersonu un būtībā Noteikumos Nr.367 paredzētais līgums būtu pielīdzināms Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteiktajam, tomēr likuma 42.pantā teikts, ka nevar deleģēt nozares politikas un attīstības stratēģijas plānošanu un apstiprināšanu. Detālplānojuma izstrāde vistiešākajā veidā ietilpst teritorijas plānošanā – ir tās instruments un tas ietilpst Valsts pārvaldes likuma 42.pantā minētajā kategorijā un līdz ar to it kā rodas pretrunas starp normatīvo aktu regulējumiem, bet Latvijā šāds regulējums pastāv un nereti tiek pielietots. „Vācijā šādu līgumu slēgšana tiktu atzīta par prettiesisku, jo to priekšmets pēc būtības ir „valsts vara”, kuras atsavināšana nav deleģējama”⁹⁶ - Vācijas būvniecības tiesību praksē tiek atzīts, ka uzņēmējam nav subjektīvo publisko tiesību prasīt teritorijas plānojuma izstrādi, noslēdzot publisko tiesību līgumu⁹⁷.

---

⁹⁵ Sk. Varkavas pagasta teritorijas plānojums 2004.-2016., galīgā redakcija: Varkavas pagasta padome, I.daļa 1.sējums, paskaidrojuma raksts, 2006. Pieejams: <http://www.varkava.lv/Varkava1/planojums.pdf> (aplūkots: 16.10.2008.), 65.lpp.

⁹⁶ Sabiedriskās politikas centrs „Providus”. Sabiedrības līdzdalība teritorijas plānošanas un būvniecības jautājumos. Pētījums. Rīga: Sabiedriskās politikas centrs „Providus”, 2008, 30.lpp.

⁹⁷Sk. Turpat un Paine F.J. Vācijas vispārīgās administratīvās tiesības. Vācijas administratīvā procesa likums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002, 221.,257.lpp.

Aizstāvot īpašnieku intereses un paraugoties no šā skatu punkta, privātpersonu detālplānojuma izstrāde un finansēšana ir iespēja, kā aizsargāt īpašnieku tiesības rīkoties un lietot savu īpašumu, jo pretējā gadījumā īpašnieka tiesības ir aprobežotas jau citā aspektā – pašvaldības bezdarbības dēļ, vai finansu līdzekļu trūkuma dēļ, lai pašvaldības izstrādātu nepieciešamos detālplānojumus. Tas aizskar īpašnieku tiesības rīkoties ar savu īpašumu, jo līdz detālplānojuma apstiprināšanai persona nevar, piemēram, veikt ēku būvniecību. Šajā gadījumā persona, kas ir detālplānojuma ierosinātājs, var pats finansēt un izstrādāt detālplānojumu, ja pašvaldība to nespēj, negaidot to brīdi, kad pašvaldība pati izstrādās nepieciešamo detālplānojumu. Tomēr ņemot vērā visas nepilnības, kas izriet no šādu tiesību deleģēšanas privātpersonām nebūtu samērojamas ar teritorijas plānošanas mērķi. Proti, rodas varbūtības, ka detālplānojumā, ko savam zemesgabalam izstrādā tās īpašnieks, citu personu tiesības, piemēram, kaimiņu īpašnieku, tiks pakārtotas nekustamā īpašuma īpašnieka vēlmei gūt maksimālu ekonomisko labumu no sava īpašuma⁹⁸, jo ne visi ir „godīgie” īpašnieki, kas domā arī par apkārtējiem un valsti kopumā, godprātīgi ievērojot visus aprobežojumus. Tomēr privātpersonu iespēja izstrādāt un finansēt detālplānojuma izstrādāšanu rada ne tikai korupcijas un normu neievērošanas draudus, bet arī teritorijas plānošanas idejas nepareizu izlietojumu. Šāda prakse, ka katrs īpašnieks izstrādā detālplānojumu savam īpašumam nenodrošina viendabīgu teritorijas plānošanu. Būtu nepieciešams izstrādāt detālplānojumus nevis katra īpašnieka atsevišķam zemes gabalam, bet lielākam reģionam, kas pietiekami detalizētu teritorijas plānojumu, tādejādi saglabājot efektīvu teritorijas plānošanu ilgtspējīgai un līdzsvarotai attīstībai valstī. Iepriekš minēto, autorprāt, varētu panākt nosakot detālplānojuma izstrādāšanu kā vienīgi pašvaldību funkciju, tomēr papildus paredzot ierobežojumus, piemēram, nosakot pašvaldībai termiņu detālplānojuma izstrādāšanas uzsākšanai pēc privātpersonas ierosinājuma iesniegšanas, bet autoru māj šaubas, ka tas varētu būt pietiekams stimuls pašvaldībām izstrādāt detālplānojumus, jo pašvaldības varētu rīkoties līdzīgi kā šobrīd ir noticis ar teritorijas plānojumu izstrādāšanu. Pie kam pēc administratīvi teritoriālās reformas vietējām pašvaldībām tas varētu būt vēl apgrūtinātāk. Tādēļ, pēc autora domām, būtu nepieciešami vēl kādi noteikumi, lai stimulētu pašvaldības rīkoties šajā jautājumā.

---

⁹⁸ Sk. Sabiedriskās politikas centrs „Providus”. Sabiedrības līdzdalība teritorijas plānošanas un būvniecības jautājumos. Pētījums. Rīga: Sabiedriskās politikas centrs „Providus”, 2008, 71.lpp.

Šā brīža regulējums veicina vēl vienu pilnīgi nepareizu viedokli, ka privātpersonas detālplānojums, ko tā ir izstrādājusi un finansējusi, ir obligāti akceptējams tieši privātpersonas vēlamajā redakcijā. Arī Satversmes tiesa vairakkārt ir norādījusi, ka vietējai pašvaldībai nav pienākums izvēlēties tādu teritorijas izmantošanas veidu, kādu to vēlas redzēt nekustamā īpašuma īpašnieks⁹⁹, līdz ar to var secināt, ka arī pašvaldībai nav jāakceptē īpašnieka vēlamā detālplānojuma redakcija, bet gan jāvadās no normatīvajiem aktiem, sabiedrības interesēm un vispārīgiem principiem, un mērķiem teritorijas plānošanā. To norāda arī „Sabiedrības līdzdalība teritorijas plānošanas un būvniecības jautājumos” pētījuma autori uzsverot, ka privātpersonu finansējums nekādā ziņā nedrīkstētu garantēt, ka plānojums tiks tieši tādā redakcijā apstiprināts¹⁰⁰, šim viedoklim pievienojas arī darba autors, jo tādejādi tiktu izkropļots teritorijas plānošanas mērķis un atbalstīta īpašnieku patvaļa, kas izraisītu nekontrolējamās sekas. Tādēļ jo īpaši svarīgi ir sekot līdzi, vai pašvaldības ievēro šo nostāju un neļauj ietekmēt savu viedokli – arī minētais ir par pamatu detālplānojuma izstrādes procesa caurredzamības nepieciešamībai, kas apskatīta darba trešajā nodaļā.

Kā norāda Sandijs Statkus „būtībā Noteikumi Nr.367 ir prettiesiski”¹⁰¹ un dod lielākas iespējas tam, ka detālplānojums būs tikai viena īpašnieka interesēs un var gadīties arī neatbilstošs visām prasībām, pie kam ieguldot līdzekļus šāda nelikumīgu detālplānojuma izstrādē, privātpersonai var rasties materiāli zaudējumi sakarā ar to, ka šādus detālplānojumus nebūs iespējams realizēt. Un šādā gadījumā vai nu no pašvaldības budžeta jāatlīdzina nodarītie zaudējumi, vai jāļauj realizēt prettiesisks detālplānojums¹⁰². Tādēļ, resumējot iepriekš teikto, autors piekrīt Ilmas Čepānes viedoklim, ka „teritorijas plānošanai, kā tas ir attīstītās valstīs, vajadzētu būt pilnībā pašvaldību kompetencē”¹⁰³, jo

---

⁹⁹ Sk. LR Satversmes tiesas 2007.gada 28.novembra lēmums par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2007-16-03, pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/Tiesved_izb_2007-16-03.htm (aplūkots: 18.10.2008.).

¹⁰⁰ Sabiedriskās politikas centrs „Providus”. Sabiedrības līdzdalība teritorijas plānošanas un būvniecības jautājumos. Pētījums. Rīga: Sabiedriskās politikas centrs „Providus”, 2008., 71.lpp.

¹⁰¹ Sandijs Statkus. Tiesību avoti, kas regulē sabiedrības līdzdalību. Jurista Vārds, 2008.gada 13.maijs, Nr.18, 4.lpp.

¹⁰² Sk. Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas 2006.gada 4.oktobra rīkojums Nr.2-02/343 „Par Rīgas rajona Salas pagasta padomes priekšsēdētājas D.Veilandes atstādināšanu no amata pienākumu pildīšanas”. Pieejams: <http://www.vestnesis.lv/index.php?menu=doc&id=145148> (aplūkots: 14.11.2008.), 3.2.punkts.

¹⁰³ Ilma Čepāne. Kā aizsargāt jūras piekrasti. Būvniecības tiesiskais regulējums Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krastu kāpu aizsargjoslā. Jurista Vārds, 2002.gads 12.decembris. Pieejams: <http://www.politika.lv/index.php?id=4986> (aplūkots: 14.11.2008.).

šobrīd neviļus iznāk, ka pats īpašnieks nosaka aprobežojumus sava īpašuma lietošanā un labums, kas tiek iegūts ar šādu regulējumu, neatsver tos negatīvos aspektus, kas rodas no iespējas privātpersonai izstrādāt detālplānojumu savam īpašumam.

Interesants ir Noteikumos Nr.367 iestrādātais 5.punkts, kas izraisījis daudz diskusijas. Šobrīd minētais punkts, autorprāt, atstāj tādu kā nepabeigtu regulējumu, proti, punkts paredz, ja detālplānojuma ierosinājums neatbilst vietējās pašvaldības teritorijas plānojumam, vietējā pašvaldība informē detālplānojuma izstrādes ierosinātāju par atteikumu uzsākt detālplānojuma izstrādi¹⁰⁴, neparedzot detālplānojuma ierosinātājam it kā aizstāvēt savas tiesības detālplānojuma izstrādes atteikuma gadījumā. Tomēr arī iepriekšējā redakcijā Noteikumu Nr.367 5.punkts, kas paredzēja lēmuma par atteikumu uzsākt detālplānojuma izstrādi pārsūdzēšanu administratīvajā tiesā¹⁰⁵ nebija korekts, to atzinis arī Augstākās tiesas Senāts. Augstākās tiesas senāts savā 2006.gada 22.jūnija spriedumā viennozīmīgi noteicis, ka prasījums uzlikt par pienākumu pašvaldībai izstrādāt detālplānojumu nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā, jo faktiski iznāk, ka pieteicējs lūdz uzlikt par pienākumu atbildētājam (pašvaldībai) izdot saistošos noteikumus¹⁰⁶, bet savukārt, kā norāda Sandijs Statkus, Augstākās tiesas Senāts savā 2006.gada 22.augusta lēmumā ir paredzējusi, ka vietējās pašvaldības lēmumu par atteikumu uzsākt detālplānojuma izstrādi saskaņā ar Noteikumiem Nr. 367 var pārsūdzēt administratīvajā tiesā un, viņaprāt, prasījums uzlikt par pienākumu vietējai pašvaldībai izstrādāt detālplānojumu un prasījums atcelt vietējās pašvaldības lēmumu par atteikumu uzsākt detālplānojuma izstrādi ir identiski¹⁰⁷. Arī autors uzskata, ka Augstākās tiesas Senāts vienādiem prasījumiem ir noteicis atšķirīgu regulējumu. Pie kam, apskatot šo jautājumu, jāņem vērā, ka detālplānojums nekalpo tikai kāda īpašnieka interesēm, bet gan arī sabiedrības interesēm, bet Noteikumu Nr.367 un pēdējais Augstākās tiesas Senāta lēmums paredz tikai detālplānojuma ierosinātāja tiesības pārsūdzēt minēto lēmumu, jo tas

---

¹⁰⁴ Sk. Noteikumi par detālplānojuma izstrādes līgumu un detālplānojuma izstrādes finansēšanas kārtību: MK noteikumi. Latvijas Vēstnesis, 2005.gads 03.jūnijs, Nr.88 (3246), 5.pantu.

¹⁰⁵ Sk. Noteikumi par detālplānojuma izstrādes līgumu un detālplānojuma izstrādes finansēšanas kārtību: MK noteikumi. Latvijas Vēstnesis, 2005.gads 03.jūnijs, Nr.88 (3246), 5.pantu (pirms 2008.gada 17.jūnija grozījumu izdarīšanas).

¹⁰⁶ Sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 22.jūnija spriedums lietā Nr. SKA – 255. Pieejams: www.at.gov.lv (aplūkots: 16.11.2008.), 13.2.punktu.

¹⁰⁷ Sk. Sandijs Statkus. Tiesību avoti, kas regulē sabiedrības līdzdalību. Jurista Vārds, 2008.gads 13.maijs, Nr.18, 3.lpp.

tiek pielīdzināts „parastam” administratīvajam aktam¹⁰⁸. Līdz ar to šādu „teritorijas plānošanas un vienlīdzības pamatprincipiem neatbilstošu tiesību normu 2007.gada 10.decembrī pieņemto lēmumu lietā SKA-678/2007, laboja pats Senāts”¹⁰⁹ un 2008.gada 20.jūnijā spēkā stājās grozījumi Noteikumu Nr.367 5.punktam vairs neparedzot lēmuma pieņemšanu un tā pārsūdzēšanu administratīvajā tiesā, bet gan tikai detālplānojuma izstrādes ierosinātāja informēšanu par atteikumu uzsākt detālplānojuma izstrādi¹¹⁰. Tādējādi esošais regulējums neparedz iespēju pašvaldības piespiest izstrādāt detālplānojumu, kas, autorprāt, aizskar īpašuma tiesības, jo būtībā neizstrādājot detālplānojumu, gadījumos, kad tas nepieciešams, īpašniekam ir liegtas tiesības lietot savu īpašumu. Par minēto jautājumu tika diskutēts Reģionālās attīstības un pašvaldību ministrijas rīkotajā diskusijā, kurā piedalījās Tieslietu ministrijas, administratīvo tiesu, Satversmes tiesas un Latvijas Pašvaldību savienības pārstāvji, nonākot pie secinājuma, ka „ir nepieciešams mainīt tiesisko regulējumu saistībā ar detālplānojuma izstrādes un apstiprināšanas procesu”¹¹¹. Autors pilnībā piekrīt diskusijā secinātajam, ka nepieciešams mainīt tiesisko regulējumu minētajā jautājumā, bet autoru māj šaubas, ka radikāli kas var tikt mainīts detālplānojuma izstrādē – autorprāt, vēl tik drīz jautājums par detālplānojuma izstrādāšanu netiks nodots pašvaldības pilnīgā kompetencē, neparedzot privātpersonām iespēju izstrādāt detālplānojumu.

---

¹⁰⁸ Sk. Turpat. 3., 4.lpp.

¹⁰⁹ Turpat, 4.lpp.

¹¹⁰ Sk. Noteikumi par detālplānojuma izstrādes līgumu un detālplānojuma izstrādes finansēšanas kārtību: MK noteikumi. Latvijas Vēstnesis, 2005.gads 03.jūnijs, Nr.88 (3246), 5.pantu.

¹¹¹ Sk. Precizē kārtību detālplānojuma izstrādes ierosinājuma atteikumam. Preses relīze. Pieejams: <http://www.prcents.lv/lv/lasit/pr/precize-kartibu-detalplanojuma-izstrades-ierosinajuma-atteikumam> (aplūkots: 15.11.2008.).

Kopsavilkums.

1. Zemes reformas sākšanās un īpašuma tiesību atjaunošana, neievērojot gandrīz nekādus nosacījumus pirms vēl izveidots priekšstats par teritorijas turpmāko attīstību, ir pirmais solis, kas zemes īpašniekos radīja ilūziju, ka viņi ir neierobežoti savās tiesībās un šāds viedoklis nereti saglabājies līdz mūsdienām, kas savukārt ir viens no iemesliem, kas degradē teritorijas plānošanas ideju.
2. Īsā laika posmā vienā jomā ir izdoti salīdzinoši daudz normatīvie akti, secīgi zaudējot spēku iepriekšējiem, pie kam būtiski mainot detālplānojuma uzdevumus no detalizēšanas līdz pat iespējai uz detālplānojuma pamata grozīt teritorijas plānojumu. Minētais fakts nekādi neveicina pašvaldības iniciatīvu teritorijas plānošanā, kas arī ir pamats dažādām problēmām zemākā līmeņa teritorijas plānojumā un iespējamam normatīvo aktu pārkāpumiem brīžiem pat apzināti un slēptā veidā.
3. Teritorijas plānošana cieši saistīta ar nekustamo īpašumu un tā lietošanu. Detālplānojums ierobežo šķietami absolūtās īpašuma tiesības un uzliek par pienākumu ievērot valsts un sabiedrības samērīgās intereses, lietojot nekustamo īpašumu. Tādēļ jo īpaši pievēršama uzmanība detālplānojuma atbilstošai un tiesiskai izstrādāšanai un pieņemšanai, lai pusēm netiktu radīti zaudējumi un tiktu sabalansētas sabiedrības un īpašnieku intereses.
4. Būtu nepieciešams ieviest konsekvenci jēdzienos, kas attiecās uz sabiedrības līdzdalību gan Teritorijas plānošanas likumā, gan Noteikumos Nr.833. Ja, izstrādājot teritorijas plānojumu, savu viedokli var izteikt, kā arī iesniegt iesniegumus, priekšlikumus, ieteikumus u.c. jebkura fiziska vai juridiska persona, tad Noteikumos Nr.833 attiecībā uz rakstisko priekšlikumu iesniegšanu detālplānojuma izstrādes stadijā, to var iesniegt ieinteresētās personas, savukārt savu viedokli sabiedriskajā apspriešanā var izteikt sabiedrība.
5. Detālplānojuma izstrādes stadijā Noteikumos Nr.833 būtu konkretizējama sabiedrības daļa, kurai tiesības piedalīties viedokļu, priekšlikumu, ieteikumu izteikšanā, kas būtu pašvaldībai obligāti izvērtējami, argumentējami, apkopojami un vērā ņemami.
6. Nodrošinot efektīvu sabiedrības līdzdalību jau detālplānojuma izstrādes stadijā, būtu iespējams panākt īpašumu īpašnieku un pārējās sabiedrības interešu saskaņošanu, tādejādi samazinot atcelto detālplānojumu skaitu un paaugstinot to detālplānojumu skaitu, kas izstrādāti tiesiski.

7. Sabiedriskā apspriešana detālplānojuma izstrādē būtu nepieciešama rīkot vismaz divos posmos – uzsākot detālplānojuma vai tā grozījumu izstrādi un pēc detālplānojuma vai tā grozījumu pirmās redakcijas izstrādes, jo sabiedriskā apspriešana ir vistiešākais veids kā paust sabiedrības viedokli, saņemt atbildes un paskaidrojumus, kas arī vairāk sekmētu kompromisa panākšanu starp sabiedrību un īpašuma īpašnieku.
8. Notikumos Nr.833 paredzēt sīkāku pašvaldības pienākumu uzskaitījumu sabiedrības līdzdalības organizēšanā: detālplānojuma ietekmes zonā nekustamo īpašumu īpašnieku (lietotāju) informēšana par visiem būtiskajiem lēmumiem, kas pieņemti procesā, ierakstītas vēstules formā; informācijas aktīva izplatīšana gan par detālplānojuma izstrādes uzsākšanu un izstrādes stadijām, gan sabiedrisko apspriešanu, gan par iesniegumu termiņu, kas izpaužas informācijas ievietošanā vietējā laikraksta, ja iespējams internetā un pašvaldībā visiem pieejamā vietā; pašvaldības atbildes uz visiem noteiktā kārtībā iesniegtiem iesniegumiem, priekšlikumiem, iebildumiem, viedokļiem. Kā arī papildus izstrādāt metodiskos norādījumus pašvaldībām efektīvas sabiedrības līdzdalības nodrošināšanā.
9. Kompetento iestāžu nosacījumi un atzinumi detālplānojuma izstrādes stadijā uzskatāmi kā būtisks priekšnoteikums pašvaldības detālplānojuma saistošo noteikumu atzīšanai par tiesiskiem.
10. Atzinumu un nosacījumu tiesiskā regulējuma izpratnes un ievērošanas uzlabošanai papildināt Noteikumus Nr.883 ar šādu regulējumu - vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma, detālplānojuma un to grozījumu izstrādes laikā vietējās pašvaldības dome (padome) nepieņem turpmākus lēmumus, ja nav saņemti nosacījumi un/ vai atzinumi vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma, detālplānojuma un to grozījumu redakcijām no visām darba uzdevumā noteiktajām institūcijām.
11. Noteikt pašvaldības motivētas atbildes sniegšanu kompetentai iestādei, kas izsniegusi pašvaldībai nosacījumus un/ vai atzinumu, ja tās nosacījumi un/ vai atzinums netiek ņemts vērā vai tiek ņemts vērā tikai daļā, tādejādi kompetentā iestāde jau uzreiz varēs pārliecināties par pašvaldības rīcības pamatotību nosacījumu un/vai atzinuma izvērtēšanā.
12. Pašvaldībām savu funkciju izpildē ir liela rīcības brīvība – diskrecionālā vara, tomēr tā nav neierobežota un tiek aprobežota gan ar vispārējiem, gan valsts un teritorijas plānošanas principiem, gan tiesību normām.

13. Pašvaldības pienākums teritorijas plānošanā ir būt vidutājam starp īpašnieku interesēm Satversmes 105.panta izpratnē un pārējās sabiedrības interesēm Satversmes 115.panta izpratnē nevis tikai formāla izskata pēc, bet gan lai nodrošinātu teritorijas plānošanas mērķi.

14. Ar likumu noteikt pašvaldībām stingrāku kontroli jau detālplānojuma izstrādes stadijā, piemēram, kontrolēt pašvaldības rīcību detālplānojuma izstrādē, tādejādi samazinot prettiesisku detālplānojumu apstiprināšanu, jo līdz ar efektīvas kontroles neesamību iespējama prettiesisku saistošo noteikumu spēkā stāšanās un piemērošana. Tādejādi pirmais, kas nepieciešams darīt, lai izveidotu efektīvu kontroli pār pašvaldību detālplānojuma izstrādes stadijā, ir sakārtot sabiedrības līdzdalības un nosacījumu/atzinumu sniegšanas jautājumu, panākot, lai pašvaldība pareizi izmanto savu rīcības brīvību un piešķirtās pilnvaras. Savukārt, pēc minētā jautājuma sakārtošanas, izvērtēt kādas vēl būtu iespējas panākt, lai pašvaldība ievērotu un pildītu savus pienākumus.

15. Neskatoties uz likumā noteikto termiņu, ne visām vietējām pašvaldībām ir apstiprināti un spēkā esoši teritorijas plānojumi. Tas pārkāpj veiksmīgu teritorijas attīstības priekšnosacījumu un teritorijas plānošanas mērķi un liedz izstrādāt detālplānojumu, kas savukārt uzskatāms kā nekustamā īpašuma lietošanas tiesību aizskārumu. Iespējams tas skaidrojams ar administratīvi teritoriālo reformu un pašvaldības teritorijas robežu maiņu, bet tas nav attaisnojums pienākumu nepildīšanai.

16. Pēc 2004.gada 31.decembra, ja vietējai pašvaldībai nav izstrādāts un spēkā esošs teritorijas plānojums, nav iespējams izstrādāt detālplānojumu pamatojoties uz spēkā esošā rajona pašvaldības teritorijas plānojumā noteikto teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu. Līdz ar to situācijās, kad zemes sadalīšanai un apvienošanai tajās pašvaldību teritorijās, kurās nav spēkā esošs teritorijas plānojums, nepieciešams detālplānojums, zemes īpašnieks (lietotājs) nevar izmantot savas īpašuma lietošanas tiesības.

17. Šobrīd jebkurā laikā var atcelt saistošos noteikumus, ko vietējā pašvaldība ir izdevusi teritorijas plānošanas jomā, kas nonāk pretrunā ar tiesiskās paļāvības principu. Būtībā konstitucionālo sūdzību iesniegšanas un saistošo noteikumu atcelšanas termiņu neesamība būtībā rada situāciju, ka minētais princips nedarbojās un rada būtiskas pretrunas un iespējams pat neuzticību tiesību sistēmai.

18. Likumdošanā nepieciešams iestrādāt teritorijas plānojuma un detālplānojuma saistošo noteikumu apstrīdēšanas termiņu, bet konkrētu tā ilgumu nepieciešams atsevišķi izvērtēt.

19. Pēc šobrīd spēkā esošā regulējuma privātpersona var ierosināt detālplānojuma izstrādi un izstrādāt detālplānojumu. Pie kam normatīvajos aktos noteikts, ja privātpersona ir detālplānojuma izstrādes ierosinātājs, tā arī finansē detālplānojuma izstrādāšanu. Minētais rada virkni nepieņemamu situāciju:

- 1) pašvaldības nogaida un neizstrādā detālplānojumu līdz minētais detālplānojums būs nepieciešams īpašniekam;
- 2) katrs īpašnieks izstrādā detālplānojumu savam īpašumam, tādējādi nenodrošinot viendabīgu teritorijas plānošanu;
- 3) rodas priekšstats, ka pašvaldībai jāapstiprina detālplānojums kādu to izstrādājis īpašnieks, kas savukārt rada korupcijas draudus un apgrūtina sabiedrības interešu ievērošanu.

20. Pašreizējā Noteikumu Nr.367 regulējumā būtībā paredzēta līguma slēgšana starp pašvaldību un privātpersonu, kas pielīdzināma Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteiktajam deleģēšanas līgumam. Tomēr saskaņā ar minēto likumu nevar deleģēt nozares politikas un attīstības stratēģijas plānošanu un apstiprināšanu, līdz ar to līguma slēgšana starp privātpersonu un pašvaldību par detālplānojuma izstrādāšanu un finansēšanu būtībā ir prettiesiska.

21. Pēc Noteikumu Nr.367 5.punkta grozījumiem, atsakot uzsākt detālplānojuma izstrādi, pašvaldība tikai informē detālplānojuma izstrādes ierosinātāju par atteikumu uzsākt detālplānojuma izstrādi, vairs neizsniedzot lēmumu, kuru pirms grozījumu izdarīšanas Noteikumos Nr.367, varēja pārsūdzēt administratīvajā tiesā.

22. Tika labota kļūda un izdarīti grozījumi Noteikumu Nr.367 5.punktā, kas stājās spēkā 2008.gada 20.jūnijā, vairs neparedzot iespēju, ka privātpersonas būtībā varētu uzlikt par pienākumu pašvaldībām izdot saistošos noteikumus, bet risinot šo jautājumu tika aizskarta problēma, ka privātpersonas nevar aizstāvēt savas intereses pašvaldība atsakās izstrādāt detālplānojumu.

Anotācijas.
English

The author of the thesis *Detail Planning as Limitation of the Right to Use Property*, studies the legal basis for detail planning in Latvia, paying attention to the problems related to this area. Detail planning is one of the territorial planning instruments with the most detail (detailing planning of municipality territories), which helps secure sustainable and balanced development in the country. Basically, detail planning is the final stage in any operations with land stipulated by the law, which sets possibilities and limitations of utilisation and construction of the land. Thus detail planning can be seen as a limitation of the right to use property. Therefore, the author pays attention to the most notable problems of the development and the approval stages of detail planning, considering possible solutions for the said problems. As a conclusion, the most notable problems arise out of excessive freedom of action granted to municipalities for fulfilment of their autonomous functions. Such freedom is seemingly unlimited, which, in its turn, leads to non-fulfilment or incomplete fulfilment of obligations. In this respect, the author points out to the lack of control mainly in the development stage of detail planning, evaluating the possibility to stipulate such factors in the law, which would limit the actions of municipalities. It is suggested more often to specify cases where detail planning is necessary, stipulating in the law only the exceptions when detail planning is necessary. The author points out to two most topical problems that are the most common reason for declaring detail planning as illegal – non-observance of social participation and non-receipt of statements and/or requirements from competent authorities. Municipalities often do not take into consideration the importance of social participation during development stage of detail planning, especially in informing society and judging opinions, which quite often leads to declaring detail planning as illegal, which, in its turn, has a negative effect on the rights already used, as well as on legal reliance in general. Likewise, municipalities often pay attention to the process of receiving and evaluating statements from competent authorities, which may lead to cancellation of detail planning. Therefore the author suggests to regulate in more detail the importance of the aforementioned and to set additional regulations for ensuring a better rule of law of the development process of detailed planning. Special attention is paid to the lack of an appeal period of detail planning, the graphical part of which and the terms of utilisation and construction are issued by municipalities in form of mandatory regulations. It does not further sustainable

and balanced development and groundlessly limits the legal reliance of property owners (users), which in this case is inadmissible. Just like the lack of an appeal period, the existing regulations regarding initiating and financing detail planning are incomprehensible, which basically leads to delegating the development strategy of a planning task to private persons, which is not permitted according to the Public Administration Law. At the end of the thesis, the author makes conclusions about the existing situation in territorial planning in Latvia and mentions possible solutions to the problems.

Deutsch

In der Arbeit „Detailplanung als Begrenzung des Nutzungsrechts des Eigentums“ untersucht der Verfasser die rechtliche Regelung der Detailplanung in Lettland. Dabei widmet er sich vor allem der Problematik, die den erwähnten Bereich betrifft. Die Detailplanung ist eines der Werkzeuge der Gebietsplanung, das die genaueste Detaillierung besitzt (es detailliert die Gebietsplanung der örtlichen Kommunalverwaltung) und die dauerhafte und ausgewogene Entwicklung im Staat zu sichern hilft. Im Grunde genommen ist die Detailplanung die Endphase für jede Tätigkeit, die mit Grund zu tun hat, in den in Rechtsakten festgelegten Fällen, und bestimmt dessen Nutzungs- und Bebauungsmöglichkeiten und -einschränkungen. Dadurch wird die Detailplanung als eine Art Begrenzung des Nutzungsrechts des Eigentums angesehen. Deswegen hat der Verfasser in seiner Arbeit die Aufmerksamkeit genau jenen bedeutenden Problemen gewidmet, die bei der Entwicklung und Bestätigung der Detailplanung entstehen. Dabei hat er mögliche Lösungen der erwähnten Probleme in Erwägung gezogen. Aus der Arbeit geht hervor, dass die bedeutendsten Probleme aus der großen Handlungsfreiheit der Kommunalverwaltung resultieren, die ihr für die Erfüllung ihrer autonomen Funktionen verliehen wurde und scheinbar unbegrenzt ist, was wiederum zur Nichterfüllung oder unsachgemäßen Erfüllung der Pflichten führt. In diesem Zusammenhang hat der Verfasser in der Arbeit auf den Mangel an Kontrolle hauptsächlich im Entwicklungsstadium der Detailplanung hingewiesen und die Möglichkeit erwogen, die Handlungsfreiheit der Kommunalverwaltung zum Teil per Gesetz festzulegen sowie die Fälle mehr zu konkretisieren, wenn die Entwicklung einer Detailplanung notwendig ist. Dabei sieht er vor, in den Rechtsakten nur Ausnahmefälle festzulegen, in denen die Entwicklung einer Detailplanung nicht notwendig wäre. In der

Arbeit hebt der Verfasser besonders die zwei aktuellsten Probleme hervor, die am häufigsten der Grund für die Anerkennung der Detailplanung als gesetzwidrig sind – Nichtbeachtung der Beteiligung der Öffentlichkeit und Nichtempfang oder Nichtbeachtung der Bedingungen und/oder Gutachten der zuständigen Behörden. Die Kommunalverwaltungen missachten oftmals die Bedeutung der Beteiligung der Öffentlichkeit am Entwicklungsstadium der Detailplanung, insbesondere an der Aufklärung der Öffentlichkeit und Auswertung der Meinungen. Dies führt nicht selten zur Anerkennung der Detailplanung als gesetzwidrig, und dies beeinträchtigt sowohl das bereits ausgeübte Recht als auch das Rechtsvertrauen im Ganzen. Ähnlich widmet die Kommunalverwaltung oftmals keine Aufmerksamkeit dem Prozess des Empfangs und der Auswertung der Gutachten der zuständigen Behörden, das dadurch zur Aufhebung der Detailplanung führen kann. Somit empfiehlt der Verfasser die Wichtigkeit des oben genannten näher zu reglementieren und zusätzliche Normen für eine bessere Sicherung der Rechtmäßigkeit des Entwicklungsprozesses der Detailplanung festzulegen. Dabei entwickelt er zusätzlich methodische Anweisungen für die Kommunalverwaltungen. Besondere Aufmerksamkeit wird auch dem Fehlen der Anfechtungsfrist der Detailplanung gewidmet, für deren graphische Teile und Gebiet die Kommunalverwaltung Bestimmungen der Bebauung und Nutzung in Form von verbindlichen Bestimmungen ausgibt. Dies fördert das Ziel der dauerhaften und ausgewogenen Entwicklung nicht und begrenzt das Rechtsvertrauen der Eigentümer (Nutzer) des Eigentums unbegründet, das in diesem Fall unzulässig ist. Ähnlich wie das Fehlen der Anfechtungsfristen, ist die gegenwärtige Regelung in Bezug auf Einleitung und Finanzierung der Detailplanung unklar, was im Grunde genommen zur Delegation des Auftrags der Planung der Entwicklungsstrategie an eine Privatperson führt. Dies ist gemäß dem Gesetz zur Regierungsstruktur nicht erlaubt. Am Ende der Arbeit macht der Verfasser Schlussfolgerungen über die gegenwärtige Situation in der Gebietsplanung in Lettland und weist auf mögliche Lösungen der Probleme hin.

Izmantotās literatūras un juridisko aktu saraksts.

Literatūra:

1. Andris Grūtups, Erlens Kalniņš. Civillikuma komentāri. Trešā daļa. Lietu tiesības. Īpašums. Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra 2002.
  2. Daniela Detlava. Teritorijas plānošanas nozīme būvniecības procesā. Jurista Vārds, 2007.gada 23.oktobris, Nr.43.
  3. Ilma Čepāne, Sandijs Statkus. Pašvaldības teritorijas plānojums kā nekustamā īpašuma tiesību aprobežojums. Jurista Vārds, 2005.gads 25.janvāris, Nr.3.
  4. Ilma Čepāne, Sandijs Statkus. Pašvaldības teritorijas plānojums kā nekustamā īpašuma tiesību aprobežojums. Nobeigums. Jurista Vārds, 2005.gads 1.februāris, Nr.4
  5. Ilma Čepāne, Silvija Meiere. Patvaļīgā būvniecība, Satversme un vispārīgie tiesību principi. Vai Rīgas dome, nojaucot iesāktu būvi, pārkāpa Satversmi un vispārējos tiesību principus. Jurista Vārds, 2003.gads 07.oktobris. Pieejams: <http://www.politika.lv/index.php?id=5757> (aplūkots: 13.11.2008.).
  6. Ilma Čepāne. Kā aizsargāt jūras piekrasti. Būvniecības tiesiskais regulējums Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krastu kāpu aizsargjoslā. Jurista Vārds, 2002.gada 12.decembris. Pieejams: <http://www.politika.lv/index.php?id=4986> (aplūkots: 14.11.2008.).
  7. Kristīne Jaunzeme. Jaunas normas pašvaldību tiesiskajā regulējumā. Jurista Vārds, 2008.gads 5.augusts, Nr.29.
  8. Kristīne Jaundzeme. Pašvaldību saistošie noteikumi – vai vienmēr tiesiski. Jurista Vārds, 2005.gads 8.novembris, Nr.42.
  9. Paine F.J. Vācijas vispārīgās administratīvās tiesības. Vācijas administratīvā procesa likums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002.
  10. Sandijs Statkus. Tiesību avoti, kas regulē sabiedrības līdzdalību. Jurista Vārds, 2008.gada 13.maijs, Nr.18.
  11. Silvija Meiere. Par sabiedrības ietekmi uz publisko tiesību subjektiem un to lēmumiem. Latvijas Vēstnesis. Pieejams: <http://www.politika.lv/index.php?id=9810> (aplūkots: 15.10.2008.).
  12. Sabiedriskās politikas centrs „Providus”. Sabiedrības līdzdalība teritorijas plānošanas un būvniecības jautājumos. Pētījums. Rīga: Sabiedriskās politikas centrs „Providus”, 2008.
- ***
13. Apstiprināta teritorijas plānojuma nav 44 pašvaldībām. Pieejams: <http://www.abc.lv/?article=E815DD96-2DB8-4CA7-AD05-BC4A29D08912> (aplūkots: 11.11.2008.).
  14. Pārskats par teritorijas plānojumu izstrādi plānošanas reģionos, rajona un vietējās pašvaldībās 2007.gadā. Pieejams: <http://www.raplm.gov.lv/pub/index.php?id=909> (aplūkots: 11.11.2008.).
  15. Precizē kārtību detālplānojuma izstrādes ierosinājuma atteikumam. Preses relīze. Pieejams: <http://www.pcentrs.lv/lv/lasit/pr/precize-kartibu-detalplanojuma-izstrades-ierosinajuma-atteikumam> (aplūkots: 15.11.2008.).
  16. Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas telpiskās plānošanas departaments, Aktualitātes teritorijas plānošanas likumdošanā un teritorijas plānošanas dokumentu izstrādē. Zemgales Plānošanas reģiona administrācijas sadarbībā ar Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministriju rīkotajā seminārā

- pašvaldību teritorijas plānotājiem „Normatīvo aktu aktualitātes teritorijas plānošanas jomā”, prezentācijas materiāls. Pieejams: http://www.zemgale.lv/index.php?option=com_content&task=view&id=320&Itemid=1 (aplūkots:16.11.2008.).
17. Rīgā sākās vērienīga ANO Orhūsas Konvencijas valstu sanāksme: preses relīze, 2008.gada 11.jūnijs. Pieejams: <http://www.lv.lv/index.php?menu=doc&sub=pr&id=176671> (aplūkots: 10.10.2008.).
18. 79 no Ķekavas pagasta padomes pieņemtajiem detālpārplānojumiem ir spēkā neesoši. Pieejams: http://www.abc.lv/?id=aktualitates-leta_zinas&template=abc_raksts&article=79EA9E5B-81F9-460A-9FE2-9F70A8A996CB (aplūkots: 10.10.2008.).

Normatīvie akti:

1. Latvijas Republikas Satversme: LR Likums. Latvijas Vēstnesis, 1993.gada 01.jūlijs, Nr.43.
2. Orhūsas konvencija: Par 1998.gada 25.jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem: likums. Pieejams: <http://www.politika.lv/index.php?id=5769> (aplūkots: 16.10.2008.).
3. Eiropas Parlamenta un padomes 2003.gada 26.maija Direktīva 2003/35/EK ar ko paredz sabiedrības līdzdalību dažu ar vidi saistītu plānu un programmu izstrādē un ar ko attiecībā uz sabiedrības līdzdalību un iespēju griezties tiesās groza Padomes Direktīvas 85/337/EEK un 96/61/EK. Pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0035:LV:HTML> (aplūkots:16.10.2008).
4. Administratīvā procesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, Nr.164 (2551), 2001.gads 14.novembri, Nr.164.
5. Aizsargjoslu likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1997.gads 25.februāris, Nr. 56/57 (771/772).
6. Būvniecības likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1995.gads 30.augusts, Nr.131 (414).
7. Grozījumi Būvniecības likumā, likumprojekts trešajā lasījumā reģ.Nr. 402/Lp 9, [http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/webPhase8?SearchView&Query=\(Title\)=*buvniecibas*\)&SearchMax=0&SearchOrder=4](http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/webPhase8?SearchView&Query=(Title)=*buvniecibas*)&SearchMax=0&SearchOrder=4), 3.lasījums (aplūkots15.10.2008.).
8. Civillikums. Trešā daļa. Lietu tiesības. LR likums. Latvijas Republikas Saeimas un Ministru kabineta Ziņotājs, 1992.gada 30.jūlijs, Nr.29.
9. Teritorijas plānošanas likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2002.gada 12.jūnijs, Nr. 88 (2663).
10. Valsts pārvaldes iekārtas likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2002.gads 21.jūnijs, Nr.94 (2669).
11. Par pašvaldībām: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1004.gada 24.maijs, Nr. 61 (129), 3.pants.
12. Par 1985.gada 15.oktobra Eiropas vietējo pašvaldību hartu: LR likums. Latvija Vēstnesis, 1996.gads 28.februāris, Nr.37 (522).
13. Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi: Ministru kabineta noteikumi Nr.883. Latvijas Vēstnesis, 2004.gada 3.novembris, Nr.174 (3122).

14. Noteikumi par detālplānojuma izstrādes līgumu un detālplānojuma izstrādes finansēšanas kārtību: MK noteikumi. Latvijas Vēstnesis, 2005.gads 03.jūnijs, Nr.88 (3246).
15. Noteikumi par teritorijas plānojumiem: Ministru kabineta noteikumi Nr.423. Latvijas Vēstnesis, 2000.gada 8.decembris, Nr.446/447 (2357/2358).
16. Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministra 2007.gada 17.septembra rīkojums Nr.2-02/296 par Jūrmalas pilsētas pašvaldības domes 2007.gada 12.jūlija saistošo noteikumu Nr.19 "Par Jūrmalas Attīstības plāna (ģenerālplāna) grozījumu, grafiskās daļas, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu apstiprināšanu" apturēšanu daļā. Pieejams: www.lv.lv, (aplūkots: 16.10.2008.).
17. Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas 2006.gada 4.oktobra rīkojums Nr.2-02/343 „Par Rīgas rajona Salas pagasta padomes priekšsēdētājas D.Veilandes atstādināšanu no amata pienākumu pildīšanu”. Pieejams: <http://www.vestnesis.lv/index.php?menu=doc&id=145148> (aplūkots: 18.10.2008.).
18. Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi: Rīgas domes 2005.gada 20.decembra saistošie noteikumi Nr.34, pieejams: http://www.rdpad.lv/uploads/rpap/RTP-2006_Teritorijas_izmantosanas_un_apbuves_noteikumi.pdf (aplūkots: 01.11.2008.).
19. Vārkavas pagasta teritorijas plānojums 2004.-2016., galīgā redakcija: Vārkavas pagasta padome, I.daļa 1.sējums, paskaidrojuma raksts, 2006. Pieejams: <http://www.varkava.lv/Varkava1/planojums.pdf> (aplūkots: 16.10.2008.).
20. Anotācija Ministru kabineta noteikumu projektam „Grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 19.oktobra noteikumos Nr.883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi””. Pieejams: www.mk.gov.lv (aplūkots: 10.10.2008.).

***

21. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, I. Die Grundrechte, Artikel 14. Pieejams: <http://www.bundestag.de/parlament/funktion/gesetze/grundgesetz/gg.html> (aplūkots: 18.11.2008).

Tiesu prakse:

1. Satversmes tiesas 2008.gada 24.septembra spriedums lietā Nr. 2008-03-03 "Par Rīgas domes 2006. gada 19. decembra saistošo noteikumu Nr. 67 "Teritorijas Maskavas ielā 264 (kadastra Nr. 01000780413) un Maskavas ielā bez numura (kadastra Nr. 01000781004) izmantošanas un apbūves noteikumi" atbilstību Teritorijas plānošanas likuma 3. panta 1. punktam, Aizsargjoslu likuma 37. panta pirmās daļas 4. punktam un Latvijas Republikas Satversmes 115. pantam", Latvijas Vēstnesis, 2008.gads 30.septembris, Nr.151 (3935).
2. Satversmes tiesas 2008.gada 27.marta spriedums lietā Nr. 2007-17-05 "Par reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministra 2007. gada 6. jūnija rīkojuma Nr. 2-02/144 "Par Kolkas pagasta padomes 2003. gada 13. jūnija saistošo noteikumu Nr. 6 "Kolkas pagasta teritorijas plānojums" apturēšanu daļā", 2007. gada 6. jūnija rīkojuma Nr. 2-02/145 "Par Kolkas pagasta padomes 2006. gada 23. oktobra saistošo noteikumu Nr. 11 "Detālplānojums Nr. 01/08/05 Kolkas pagasta Sīkraga ciema īpašuma Jūressili teritorijai, kadastra Nr. 8862 001 0061" apturēšanu",

2007. gada 6. jūnija rīkojuma Nr. 2-02/146 "Par Kolkas pagasta padomes 2006. gada 23. oktobra saistošo noteikumu Nr. 13 "Detālplānojums Nr. 02/08/05 Kolkas pagasta Mazirbes ciema īpašuma Saulrīti teritorijai, kadastra Nr. 8862 002 0050" apturēšanu" un 2007. gada 6. jūnija rīkojuma Nr. 2-02/147 "Par Kolkas pagasta padomes 2006. gada 23. oktobra saistošo noteikumu Nr. 12 "Detālplānojums Nr. 01/08/05 Kolkas pagasta Mazirbes ciema īpašumu Ausmas, kadastra Nr. 8862 002 0027, un Undīnes, kadastra Nr. 8862 002 0204" apturēšanu" atbilstību Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. panta pirmajai daļai un Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam". Latvijas Vēstnesis, 2008.gads 3.aprīlis, Nr. 52 (3836).
3. Satversmes tiesas 2008. gada 17. janvāra sprieduma lietā Nr. 2007-11-03 "Par Rīgas teritorijas plānojuma daļas 2006. - 2018.gadam, kas attiecas uz Rīgas brīvostas teritoriju, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 115.pantam". Latvijas Vēstnesis, 2008.gads 23.janvāris, Nr. 12 (3796).
  4. Satversmes tiesas 2007.gada 28.novembra lēmums par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2007-16-03, pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/Tiesved_izb_2007-16-03.htm (aplūkots: 18.10.2008.).
  5. LR Satversmes tiesas 2007.gada 26.aprīļa spriedums lietā Nr. 2006-38-03 "Par Limbažu pilsētas domes 2006. gada 25. janvāra saistošo noteikumu Nr. 4 "Limbažu pilsētas teritorijas plānojuma grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" plānojuma, ar kuru zemes gabals Cēsu ielā 24 iekļauts Limbažu pilsētas teritorijas izmantošanas un nekustamo īpašumu lietošanas mērķu grupas dabas pamatnes teritorijas vai brīvās izbūves teritorijas mežparku un parku teritorijā, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam". Latvijas Vēstnesis, 2007.gads 28.aprīlis, Nr.70 (3646).
  6. LR Satversmes tiesas 2004.gada 21.maija spriedums Nr.2003-23-01 lietā "Par likuma "Par pašvaldībām" 43.panta pirmās daļas 6.punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91., 106. un 107.pantam". Latvijas Vēstnesis, Nr.82 (3030), 2004.gada 25.maijs.
  7. Satversmes tiesas 2004. gada 9. marta sprieduma lietā Nr. 2003-16-05 "Par reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministra 2003. gada 27. maijā pieņemtā rīkojuma Nr. 2-02/57 "Par Jūrmalas pilsētas domes 24.10.2001. saistošo noteikumu Nr. 17 "Par detālo plānojumu Jūrmalā, teritorijai starp Bulduru prospektu, Rotas ielu, 23. un 25. līnijām" darbības apturēšanu", 2003. gada 2. jūnijā pieņemto rīkojumu Nr. 2-02/60 "Par Jūrmalas pilsētas domes 09.10.2002. saistošo noteikumu Nr. 10 "Par detālā plānojuma apstiprināšanu Jūrmalā, sabiedriskajam centram Vaivaros" darbības apturēšanu" un Nr. 2-02/62 "Par Jūrmalas pilsētas domes 07.11.2001. saistošo noteikumu Nr. 18 "Par detālā plānojuma apstiprināšanu Jūrmalā, zemesgabalam Bulduri 1001" darbības apturēšanu" atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1.pantam", Latvijas Vēstnesis, 2004.gada 10.marts, Nr.38 (2986).
  8. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 22.jūnija spriedums lietā Nr. SKA – 255 „Par būvvaldes lēmuma piekrist būves projektēšanai tiesisko dabu; par trešajām personām būvniecības tiesiskajās attiecībās; par citai personai izsniegtas būvatļaujas pārsūdzības tiesisko pamatu un publiskās apspriešanas nepieciešamības priekšnosacījumiem ("Saburovas lieta)". Pieejams: www.at.gov.lv (aplūkots: 16.11.2008.).
  9. Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 24.aprīļa Spriedums lietā Nr.A42514906 par būvniecības ieceri un par Vides pārraudzības valsts biroja 2006.gada 31.augusta lēmuma atcelšanu. Pieejams: www.tiesas.lv (aplūkots: 15.11.2008.).

Apliecinu, ka diplomdarbu esmu uzrakstījusi patstāvīgi, izmantojot darbā norādītos avotus, un darbs nav plagiāts.

_____ /Liene Apšvalka/

Diplomdarbs aizstāvēts:

Diplomdarba gala pārbaudījuma komisijas sēde

2008.gada ____ . _____

un novērtēts ar atzīmi _____

Komisijas priekšsēdētājs _____